

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

AJAKIRI MOTOMAANIA JA TEMA LUGEJA

Bakalaureusetöö

Koostaja: Andres Sang
Juhendaja: Peeter Vihalemm, PhD

Tartu
2009

Sisukord

Sisukord.....	2
Sissejuhatus	3
1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	4
1.1 Personaalne ja grupiidentiteet.....	4
1.2 Grupi meediatarbimine	5
1.3 Tehnikaajakirjad Eestis pärast II maailmasõda	8
1.4 Ajakiri Motomaania.....	14
2 Uurimisküsimused	22
3 Metoodika ja valim	23
4 Empiirilised tulemused	25
4.1 Artiklite jaotumine kategooriatesse	25
4.2 Lugejaküsitlus.....	28
5 Järeldused, diskussioon.....	43
Kokkuvõte	48
Summary	51
Kasutatud kirjandus.....	53
Lisa 1.....	54
Lisa 2.....	55
Lisa 3.....	62
Lisa 4.....	63

Sissejuhatus

Tehnikaajakirjad on üks meelelahutusliku ja populaarteadusliku ajakirjanduse liike, mootorratta-ajakirjad on omakorda selle valdkonna spetsialiseeritud väljaandeid. Kuna tegemist on küllaltki kitsa spetsialiseeritusega, tähendab see ühelt poolt suhteliselt väikest arvu lugejaid ning suhteliselt piiritletud võimalusi reklaampinna müügiks. Teiselt poolt võib spetsialiseeritus tähendada küllalt olulist mõju mingile sihtgrupile, mis võib tähendada ka küllaltki suurt lojaalsust väljaandele kui sellisele, sisu üksikasjadele tähelepanu pööramata.

Eriti selgelt tuleb selline olukord ette Eestis, sest nii lugejate kui reklaamiandjate hulk ja rahakott on nii suhtarvult kui absoluutnumbrites küllaltki väike, nii et erialase väljaande stabiilne ilmumine on eelkõige rahalisest vaatenurgast vaadates kindlasti keeruline. Isegi üldisema suunitlusega tehnikaajakirjandusel on Eestis kandepind väike, seda näitavad nii 90ndatel järjest tekkinud ja siis eelkõige rahalistel põhjustel tegevuse lõpetanud ajakirjad. Seda enam on keeruline veel spetsialiseerituma ajakirja väljaandmine.

Võtsin käsile ajakirja Motomaania ja selle lugejate uurimise, kuna vaid puht-majanduslikust vaatenurgast vaadatuna on küllaltki uskumatu sellise ajakirja väljaandmine mitme aasta jooksul. Uurimise teeb huvitavaks küsimus, kas selliseid ajakirju saab mõõta vaid rahalise plussi-miinuse seisukohast või aitab neil eksiteerida ka lugejate toetus, kui lugeja tunnetab, et ta saab ajakirjast rohkemat kui vaid infot ja meelelahtust, kui väljaanne aitab koondada ja taastoota identiteeti, grupikuuluvust. Seni ei ole ajakirja Motomaania uuritud.

Ajakiri Motomaania on aastast 2004 ilmuv mootorrataste temaatikale pühendunud ajakiri. Ajakirjale otsesid konkurente Eestis ei ole, sama temaatikat kajastavad vähesel määral teised tehnikaajakirjad, samuti ilmub vaid ühele motosporti alale pühendatud ajakiri Motokross.

Jaotasin oma töö viieks peatükiks. Esimeses peatükis kirjeldan töö teoreetilisi aluseid ning annan ülevaate Eesti tehnikaajakirjanduse arenguloost pärast II maailmasõda. Samuti kirjeldan ajakirja Motomaania ja selle sisu ülesehitust. Teises osas on ära toodud antud töö uurimisküsimused. Kolmandas osas tutvustan uuringumetoodikaid ja valimit, neljandas osas esitan uuringute käigus saadud tulemused. Viiendas osas teen tulemuste põhjal järeldusi ning diskuteerin nende üle.

1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

1.1 Personaalne ja grupiidentiteet

Olles väga spetsiifiline ajakiri, tegeledes suhteliselt kitsa temaatikaga ning selle valdkonnaga seotud inimestega, võib Motomaaniat käsitleda ka kui üht mootorratturite grupiidentiteedi kandjat. See tuleneb läbi konkreetse valdkonna temaatiliste uudiste jm info ning grupile oluliste sündmuste kajastamise, aga suuresti ka antud grupile omaste või omistavate emotsioonide, hoiakute ja käitumiste edasiandja rollist. Oluline on siinjuures mõista ka gruppi „mootorrattur“ kuulumise aluseid. Sisuliselt, objektiivse mõõdiku kaudu saab inimene mootorratturiks hetkest, kui ta hakkab kasutama mootorratast sõiduvahendina (objektiivne grupp kuulumine van Dijk'i järgi (van Dijk 2005: 143)). Kuivõrd aktiivselt ja läbi milliste märkide ning ühiskäitumise mingi konkreetne mootorrattur tunnetab end grupi liikmena ja väljendab grupi identiteeti, on indiviiditi väga erinev. Mootorrattureid ei saa käsitleda homogeense grupina, selle grupi sees on väga palju kohati vastandlikke väiksemaid jaotumisi, mille liikmed jagavad ühiselt vaid teatud osa väärtustest. Samas on tihti väljaspool seda grupiidentiteeti seisjate jaoks ehk mitte-mootorratturite jaoks sisuliselt kõik mootorratast sõiduvahendina kasutajad samaväärselt samasuguse või vähemalt sarnase grupiidentiteedi kandjateks.

Moodustades grupi ja omades seeläbi sotsiaalset identiteeti, jagavad grupi osalised ka kollektiivseid emotsioone ja sotsiaalseid praktikaid ehk ühistegevusi (van Dijk 2005:146-147). Üheks sellised grupiliseks ühistegevuseks, mille kaudu muuhulgas jagatakse ja vahendatakse kollektiivseid emotsioone, võiks olla ka samalaadne meediatarbimine, samalaadse meediakanali eelistamine. Eelistatakse loomulikult sellist kanalit, mis on kõige rohkem „meie“, grupile sisult ja vormilt lähedane, mingil põhjusel omane. Nii võib välja kujuneda, et üheks grupi identifitseerivaks objektiks võib olla ka selle grupi „häälekandja“. Seejuures ei olegi väga oluline, et selle häälekandja kogu sisu meeldiks väga palju just konkreetsele indiviidile, oleks tema personaalsete eelistustega kokkulangev, ta tarbib sellest meediakanalist seda infot, mis on talle oluline ning samas aktsepteerib ülejäänud sisu suuresti seepärast, et see on tema grupi jaoks oluline.

1.2 Grupi meediatarbimine

Gruppi võib vaadata kui konkreetset auditooriumit mingi meediasisu tarbimisel (McQuail 2003:332). Auditooriumi, või siis antud juhul grupi aktiivsus meediasisu tarbimisel on kirjeldatav läbi viie variandi (Biocca 1988, McQuail 2003:340 kaudu):

- (1) Selektiivsus, auditoorium on seda aktiivsem, mida rohkem ta valib ja teeb vahet meediakanalite vahel. Antud juhtumi puhul on küsimus selles, kas mootorrattur loeb Motomaania, sest tegemist on mootorratturite ajakirjaga või on mootorratturid üldiselt rohkem huvitatud tehnikaajakirjadest.
- (2) Praktilisus, auditoorium kui omakasu taotleja. Kuivõrd soovib Motomaania lugeja ajakirjast saada praktilisi näpunäiteid nii tehnika kui sõitmise jaoks ning tarbijakaitse teavet? Üldisemalt on aga küsimus, kas ajakirjas aktsepteeritakse vaid neid artikleid, mis konkreetsele inimesel huvi pakuvad või saadakse aru laiematest grupihuvideist.
- (3) Kasvatuslikkus, saadud teabe ja elamuste aktiivne kognitiivne töötlemine. Mida hakkab Motomaania lugeja peale saadud infoga, kas see ajakiri suunab teda ka midagi tegema, kuidagi teistmoodi käituma, näiteks kas muutub ostukäitumine ajakirjas loetu põhjal? Kas eelistatakse artikleid, millest juhendada ja õppida või pigem üldist infot ja emotsioone edastavaid?
- (4) Mõjule vastupanek, auditoorium piirab soovimatut mõju, kontrollib kanali ja sisu valikut lähtudes isiklikust maitsest. Kui palju Motomaania lugejale meeldivad Motomaanias ilmuvad lood, kas ta peab ajakirja heaks või halvaks?
- (5) Kaasahaaratus, auditooriumiliikme süvenemine meedia poolt pakutavasse. Kui palju pöörab Motomaania lugeja tähelepanu ajakirja sisule, kui palju loeb? Kas tegemist on pigem juhuslikult ostetud ajakirjaga või on tegemist oodatud ja tihti ka tellitud ajakirjaga?

Teine samalaadne käsitlus pakub tarvete ja tasude kontseptsiooni raames meedia ja selle tarbija interaktsiooni jaotumist neljaks tüübiks (McQuail 2003:348):

1. Meelelahutus, pääsemine rutiinist, emotsionaalne vabanemine
2. Isiklikud suhted, sotsiaalne kasulikkus
3. Identiteet, enesemääratlus, väärtuste kinnistamine
4. Jälgimine, vajaliku info otsimine

Olles spetsiifiline tehnikaajakiri, on Motomaania kindlasti eelkõige meelelahutuslik kanal, kajastades eelkõige hobitegevusega seotud valdkonda, võib seeläbi ka väita, et ajakiri kui hobi vahendaja aitab nii nagu hobi isegi päästa rutiinist ja suunata emotsioone positiivses suunas. Kuna Motomaania on ühe grupi spetsialiseeritud ajakiri, siis on tõenäoline ka tema mõju grupi liikmetele omavahelisele suhetele, läbikäimisele, avaldugu see siis läbi ühisürituste reportaažide või ajakirja teemade aruteluga grupiliikmete vahel („Kas sa seda asja Motomaaniast lugesid?“). Läbi sellise grupisisese suhtluse ja ka lihtsalt Motomaania lugemise tugevneb ka mootorratturi identiteet: loen ajakirja, sest olen mootorrattur; ajakirja lugedes saan mototeemadel targemaks, olen paremini informeeritud ja seega on mul teiste endasugustega millestki rääkida; teen/käitun mootorratturina nii, nagu ajakirjast lugesin, olles läbi selle parem mootorrattur.

Tarvete ja tasude kontseptsiooni peamised oletused on järgmised (McQuail 2003: 347):

- Kanali ja sisu valik on üldiselt ratsionaalne ja suunatud teatavate konkreetsete eesmärkide ja rahulduste saavutamisele, seega on auditoorium aktiivne ja auditooriumi moodustumist saab seletada loogiliselt.
- Auditooriumi liikmed on teadlikud meediaga seotud vajadustest, mis tekivad personaalsetel ja sotsiaalsetel asjaoludel ja mida saab motivatsioonidena kuuldavaks teha.
- Laias plaanis on personaalne kasu tähtsam auditooriumi moodustumise määraja kui esteetilised või kultuurilised tegurid.
- Kõiki või enamikku auditooriumi moodustumisel olulistest teguritest (motiivid, tunnetatud või saavutatud rahuldused, meediavalikud, taustamuutujad) saab põhimõtteliselt mõõta.

On selge, et mootorratturid loevad Motomaaniat seepärast, et seal on nende jaoks huvitavat ja olulist infot, mitte ainult seetõttu, et tegemist on mootorratta-ajakirjaga. See on ratsionaalne valik eesmärgiga saada rohkem infot olulise teema kohta, kusjuures pigem eelistatakse neid artikleid ja teemasid, millega on isiklikum side. Kindlasti on Motomaania lugejal ka omad kindlad soovid, mida ta soovib sellest ajakirjast saada, lisaks puhtpraktilistele teadetele kindlasti ka grupikuuluvuse seisukohalt olulistel teemadel. Siiski võib eeldada, et eelkõige pakuvad konkreetsele isikule ajakirjast huvi just need artiklid ja teemad, mis tema isiklike

eelistuste ja valikutega kokku langevad. Ta üldiselt küll aktsepteerib, et ajakirjas ilmuvad artiklid ka neil teemadel, mis talle väga huvi ei paku, kuid siiski soovib ta eelkõige lugeda sellest, mis on tema jaoks oluline ning eelistaks, et ajakirjas on vähem ruumi pühendatud neile teemadele, mis teda eriti ei huvita.

Antud uurimuse käigus uurin muuhulgas konkreetse grupi lugemisharjumust teiste samalaadsete, kuid üldisemate, grupiidentiteeti mittekandvate väljaanne kohta. Samuti uurin, millised teemakategooriad pakuvad lugejatele rohkem või vähem huvi, seejuures uurin millised võiksid olla erinevad grupisisesed eelistused ning millised näitajad võiksid olla nende erinevate eelistuste indikaatoriteks.

1.3 Tehnikaajakirjad Eestis pärast II maailmasõda

Antud peatükk põhineb minu seminaritööl (Sang 2009). Ajakirjade kirjeldused jaotasin kolme suurde gruppi: kõigepealt Nõukogude-aegse ainus tehnikaajakiri Tehnika ja Tootmine, seejärel 90ndate aastate üleminekuaeg ning kolmandaks tänasel päeval ilmuvad auto- ja tehnikaajakirjad. Minu uurimisküsimuseks antud käsitluses oli, kuidas on muutunud Eesti tehnikajakirjade sisu läbi aastate ning kas tänapäeva oluliselt paremad info hankimise võimalused võrreldes Nõukogude ajaga tähendavad ka oluliselt sisukamat ajakirjandust.

Oma uuringut alustasin ajalisel 1957. aastast, kui ilmus esimene number ajakirjast „Tehnika ja Tootmine“. Kuigi ka enne Teist maailmasõda ilmus Eestis mitmeid tehnika- ja autoajakirju, jätsin need vaatluse alt välja, kuna tollased ajakirjad ei mõjutanud otseselt Nõukogude-aegset ajakirjandust ning seega ei oma ka otsest mõju tänapäeva Eesti ajakirjandusele.

Teiseks piiriks vaadeldavate väljaannete valikul seadsin valdkonna käsitlemise vaatenurga. Jätsin valikust välja tehnikaspordi sportliku poole käsitlemise väljaanded, samuti populaarteaduslikud väljaanded, kuna nii ühe kui teise kategooria väljaannetes ei olnud põhirõhk mitte niivõrd tehnikal kui võrd vastavalt spordil ja teoreetilisel üldistustel. Nii jäid valimisse lisaks Nõukogude-aegsele ajakirjale Tehnika ja Tootmine ajakirjad Autorevüü, Auto Pluss, Tehnika Kõigile, Tehnika, Tehnikamaailm ja Auto Bild Eesti ning ajaleht Autoleht.

1.3.1 Tehnika ja Tootmine

Tehnika ja Tootmine (edaspidi TjaT) oli aastakümneid ainus eestikeelne ajakiri, mis tutvustas ja haris Eesti lugejaid tehnika- alasel. Ajakirja esimese numbriga juhtkirjas kirjutab anonüümne autor toimetuse nimel TjaT ilmumise põhjuse ja suunitluse: „Seda [ajakirja väljaandmist] tingib tehnika kõige laialdasem juurdumine elanikkonna igapäevasesse elutarbesse, seda tingib vajadus polütehnilise silmaringi avardamiseks ja huvi äratamiseks tehnika-alaste küsimuste vastu kõige laiemates hulkades.“ (TjaT 1957: nr1) Need mõtted kandsidki ajakirja läbi aastate, soovides olla suuresti oma lugeja harija ja silmaringi laiendaja. Vastavalt ajastu nõudmistele ei saanud siiski sellise suunitlusega piirduda. Ajakiri jagunes nii nagu nimelt, nii ka sisult kaheks: umbes pool ajakirjast tegeles nõ ametlike teemadega, nagu tööstuse ja hiljem

ka tööstusökonomika valdkonnad jms, teine pool aga rohkem üldhuvi-teemadega, lugeja silmaringi laiendamise ja üldise harimisega.

Rubriigid, neile antavad mahud, nende nimetused ja ka sisu muutusid aja jooksul tunduvalt. Rubriikide esiletõstmise või kadumise, ümbernimetamise või mahu muutuse järgi võib täheldada nõukogudeühiskonna kampaaniast kampaaniasse viskumist. Näiteks esimestel aastatel pühendati suhteliselt suur maht leiutiste ja ratsionaliseerimise edendamisele, seda just tööstuse ja tootmise täiustamisele. Juba 1960. aastaks oli see rubriik vaikselt kadunud. Suurem sisuline muudatus rubriigilisse ülesehitusse tuli 1966, kui alustati rubriigiga „Tootmise organiseerimine ja ökonomika“, tuues sisse majanduse- ja juhtimistemaatika. Hilisematel aastakümnetel muutus selle rubriigi nimi vastavalt oludele. Nii lisandus 1979 rubriik „Majandusõpingud“, 1986 nimetati aga senine „Õkonomika ja tootmine“ ümber „Majanduse intensiivistamine, tehnika progressi kiirendamine“. 1989. aastal muudeti see taas ümber rahulikumaks „Tootmine, majandus, tehnika progress“, 1993. aastal aga „Majandus ja tööstus“.

Muudatusi võis toimuda ka ühe rubriigi sees. Näiteks hakati 50ndate viimastes aastakäikudes jagama täpseid ja põhjalikke juhiseid eramajade ehitamiseks, kirjeldati ja näidati konstruktsioonide ülesehitust, jagati praktilisi näpunäiteid ehituse korraldamiseks jpm. Kuid alates 1960. aastast asendas ehituse rubriigis suuremahulised individuaalelamute ehitamise õpetused korterelamute ja tootmishoonete ehitamise tehniline poole pikkade kirjeldustega. Alles 60ndate lõpus hakati natuke puudutama eraehitust, kui tutvustati suvilate ehitamise erinevaid aspekte.

Tehnikaajakirjade arenguloos on siiski olulisem TjaT teine pool, nõ üldhuvi artiklid. Tasahilju, aastate jooksul, vähenes ajakirjas teaduslike ja tööstus-tehniliste käsitluste hulk ning kasvas üldhuvi, hobinduse, praktiliste näpunäidete, ka auto-moto temaatika, uudised välismaalt jms artiklite osakaal ajakirjas. Kui esimestes numbrites oli neile teemadele (edaspidi üldhuvi) pühendatud mõned leheküljed, siis 60ndate lõpuks oli siiski kujunenud küllaltki stabiilseks üldhuvi teemade mahuks pool ajakirja mahust.

Üldhuvi püsiemaatika puudutas algselt foto- ja filmiasjandust, samuti tele- ja raadiotehnikat. Tutvustati uut kodumaist tehnikat, fotonduses oli suur rõhk ilmutamise protsessidel ning

raadiovaldkonnas avaldati skeeme aparaatide ja abivahendite iseseisvaks koostamiseks. Aastate jooksul, 80ndateks, kaovad ajakirjade veergudelt need teemad, kõigepealt tele- ja raadiotehnika, hiljem fotondus, alguses kahanedes mahult, hiljem üldse kadudes.

Lisaks pakuti lugejatele populaarteaduslikke lugusid väga erinevatest valdkondadest, alates tehnikaajalooga seotud isikutest ja ajaloolistest sündmustest tuumaallveelaevade ja tiibrakettideni. Eraldi rubriigis olid aga praktilised näpunäited ja kodused leiutised, samuti kodumasinad, ehitamine jm majapidamisse puutuvad lühemad lood.

Muuhulgas kuulus nende rubriikide sisse ka päris arvestatav kogus Lääne allikatest pärit uudislikke lugusid. Neil lugudel ei olnud praktiliselt kunagi ei allikaviidet ega autorit märgitud, kuid sisu järgi võis aimata, kust lood pärit on, sest nõukogude või sotsialistlike riikide ajakirjadest tehtud refereeringutes olid algallikad tihti juurde märgitud. Sellelaadsete lugude suhtes võis aimata väga erinevaid hoiakuid aastate jooksul. Mõnel aastal ilmusid sellised salapärastest allikatest pärit lood küllaltki suurelt ja koos illustratsioonidega, siis jälle (eriti 60ndatel) kuude kaupa ilmus vaid mõni üksik selline artikkel. Üldise tendentsina võib väita, et üldjuhul selliste artiklite maht, osakaal ja olulisus tõusis pidevalt, seda juba sügaval nõukogude ajal, alates 70ndatest.

Auto ja mototeema oli juba esimesest numbrist alates ajakirjas esindatud. Esimestel aastatel võis ajakirjast leida püsiva 2-4 leheküljelise mahuga autorubriigi, mille maht kasvas peatselt umbes kümnekonna leheküljeni, kohati võttis aga pea poole ajakirja 48-leheküljelisest mahust. Loomulikult pühendati eriti esimestel aastakümnetel suur osa autorubriigi mahust eelkõige Nõukogude Liidu päritolu masinatele, nende sõlmedele ning remondi- ja hooldusvõtetele. Lisaks masinatele kirjutati ka sõiduvõtetest, liikluskäitumisest, liikluskorraldusest, tee-ehitusest, liiklusohutusest, sõiduõppest jms. Valdavalt siiski olid artiklid pühendatud tehnikale, eelkõige autode tehnilistele sõlmedele, hooldusele, parandusele ja täiustamise võtetele. Umbes kord aastas oli põhjust tutvustada ka kodumaist uut automudelit. Erinevalt tänapäevastest autoülevaadetest ei pööratud mingit tähelepanu sõiduproovile, kirjeldati vaid tehnilisi uuendusi ja muid puhttehnilisi külgi.

Antud töö kontekstis ehk kõige olulisem areng toimus Lääne autotehnika kajastamise mahtudel, just neist artiklitest ja rubriikidest kasvas välja tänane Eesti autoajakirjandus, seda

nii ajakirjanike kui ka baastadmiste loomise kaudu. Kui 60ndatel oli välismaiste autotrendide ja sõidukite kirjeldusi ning ülevaateid oluliselt vähem kui nõukogude tehnika omi, siis neid siiski oli ning allikad olid suuremalt jaolt selgelt Läänest. Suur murrang toimus juba 70ndate algul, kui välismaise autotoodangu kajastamise maht ja kvaliteet nii tekstis kui visuaalides kasvas oluliselt. Sel perioodil saavad alguse kaks artiklitesarja, mis kestavad kogu perioodi lõpuni. Ühes neist antakse põhjalik ülevaade eelmise aasta autovõidusõidus kasutatud tehnika- ja disainiuudistest, teises aga ülevaade autoaastast üldisemalt ehk siis lugejateni toodi tolle aja kõik tähtsamad autode tehnika ja disaini uuendusi puudutavad artiklid. Võrreldes tänapäevastega on need autoartiklid siiski oluliselt teist laadi, põhjuseks kirjutaja ja ka lugeja vahetu kogemuse puudumine, et mitte öelda võimatus, konkreetse materjali ehk autoga. Autotutvustuses räägitakse ainult tehnilistest ja disaini uuendustest, pöörati tähelepanu vaid tehnilisele küljele, aga mitte sõiduomadustele, mugavusele, kasutajasõbralikkusele, mis on tänaste autoajakirjade põhiteemadeks. Erinevalt tänapäevast tutvustati ühes artiklis korraga mitmeid autosid, mitte ei süvenetud ühe mudeli tutvustamisele, tutvustatavaid rühmitati kas tootja, valmistamisaasta või autotüübi järgi. Ka autospordi artiklites räägitakse tehnilistest lahendustest, sportlike tulemuste ja nende tulemusteni jõudmise kirjeldused on teisesed, sellega tegelesid spordile pühendunud väljaanded.

Vaatamata viidetavate allikate puudumisele julgen arvata, et just need eelpool kirjeldatud artiklid olid lugejate seas ülipopulaarsed ning olid tihti põhjuseks antud ajakirja ostmisele. Populaarsust väljendab kasvõi seegi, et praegu raamatukogudes olevatest ajakirjadest on tõenäoliselt toleaegete lugejate poolt välja lõigatud leheküljed artiklitega, mis sisukorras leiduva pealkirja järgi võinuks tollast tehnikahuvilist noort väga huvitada.

1.3.2 1990ndate tehnikaajakirjad

Koos Nõukogude Liiduga lagunes ka senine ajakirjandussüsteem. Kuigi TjaT kestis veel mõned pärast impeeriumi lagunemist. TjaT lõpp saabus 1995. aastal, pärast seda kui ajakirja tiraaž oli langenud 33 tuhandelt 2 tuhandeni ning hind tõusnud 40 kopikalt 10 kroonini. TjaT langemise põhiliseks põhjuseks oli sisu ja vormi ajale jalgu jäämine, ajakirja toimetus ja seega ka sisu ei kohanenud uue turumajandusliku olukorraga.

Koos uute aegadega saabusid ka uued ajakirjad. On tähelepanuväärne, et ükski 90ndate alguses asutatud tehnikaajakirjadest ei jõudnud kesta järgmise kümnendini, kuid samas inimesed ajakirjade taga on suuresti praeguseni jätkuvalt seotud tehnikaajakirjade väljaandmisega. Tolle ajastu ajakirjadest vaatlesin oma töös lähemalt järgmisi väljaandeid: Autorevüü, Auto Pluss, Tehnika Kõigile, Tehnika ja Autoleht. Järgnevalt iseloomustan lühidalt kõiki neid väljaandeid.

Autorevüü (1990-1999), asutatud eesmärgiga pühenduda rohkem tehnikaspordile (Hurt 1990). Algselt suur tehnikaspordi osakaal sisus siiski taandus, seda eriti pärast esialgse toimetuse kolleegiumi vahetumist. Autorevüü oli esimene (peaaegu täielikult) värviline tehnikaajakiri, esimene katse teha läänelikku ajakirja. Kuid kuna eestvedajad vahetusid, jäi ajakirja üldine areng toppama, samuti võib tagantjärele arvata, et toonane reklaamiturg ei suutnud veel spetsiifilisi ajakirju elus hoida, seega keegi tollastest autoajakirjadest pidi kaduma ja kaotajaks osutus Autorevüü.

Autoleht (1993-1994), ajalehe formaadis väljaanne, millel ei ole midagi peale nime pistmist tänapäevalgi ilmuva Autolehega. Toimetusel oli soov olla kogu automaailma majakaks meediaväljal (Rüütel 1993), kuid väljaande kontseptsioon, sisu ja vorm olid ebastabiilsed ega suutnud lugejale pakkuda piisavalt lisaväärtust.

Tehnika Kõigile (1993-1995), Tehnika (1996), AutoPluss (1996-1998). Kolm teineteise vahetuteks järglasteks olnud ajakirja, mida tegi praktiliselt sama toimetuse Margu-Hans Kuuse juhatamisel. Tegemist oli ka tänapäeva mõistes korraliku sisu ja vormiga tehnikaajakirjaga, mille sisus oli rõhk autoasjandusel. Tähelepanuväärne oli arvestatav välisriikidest pärit kaasautorite hulk, tänu kellele said Eesti autohuvilised vägagi ajakohase ja adekvaatse pildi maailma autonduse hetkeseisust ja uudismudelitest, samuti muudest tehnikavaldkondadest. Siiski ei olnud eelkõige rahaliselt korraliku kriidipaberile trükitud värvilise tehnikaajakirja väljaandmine tollases Eestis võimalik ning pärast mitmeid ümbernimetamisi oli ajakiri sunnitud tegevuse lõpetama.

1.3.3 Tänapäeva Eesti tehnikaajakirjad

Tehnikamaailm (alates 1998), Soome samanimelise ajakirja põhjal ja abil tehtav üldhuvi- tehnikaajakiri, mis pöörab tähelepanu nii autodele, kodusele tehnikale kui ka

populaarteaduslikele käsitlustele ja tehnikaajaloole. Eesti suurim tehnikaajakiri, mis osaliselt tänu Soomest saadavale sisulisele toele suudab lugejale pakkuda adekvaatseid teste ning võrdlusi.

Autoleht (alates 1999), Margus-Hans Kuuse poolt asutatud väljaanne, mis on pühendunud vaid autodusele. Algsest ajaleheformaadist on saanud ajakirja formaat, ilmumissagedus on tõusnud iganädalaseks. Pakub ajaleheliku süvenemise ja edastamiskiirusega autoalast infot, mis suuresti on toimetuse omatoodang, jätmata lugejat siiski teadmatusse laias maailmas toimuvast.

Autobild Eesti (2004-2009), Saksa samanimelise ajakirja põhjal ilmunud ajakiri, mille põhisuund oli autoalane tarbijateadlikkuse tõstmine. Suur abi sellel teel oli Saksa emaväljaande tehtavatel põhjalikel testidel, küsitlustel ja andmebaasidel. Suleti majanduslike raskute tõttu 2009. aasta kevadel.

1.3.4 Motoasjandus Eesti tehnikaajakirjades

Esimene mototeemaline artikkel ilmus TjaT-s juba esimesel ilmumisaastal 1957, kui tuntud mootorratta-asjatundja Arseni Palu avaldas artikli „Uutest mootorsõidukitest: Mootorrollerid“ (Palu 1957). Tegemist on ülevaateartikliga uudsest transpordiliigist. Põhjuse loo kirjutamiseks andis kodumaiste rollerite Vjatka ja Tuula tootmise alustamine sel aastal. Loo alusmaterjal ja illustratsioonid on aga Lääne ajakirjandusest pärit (rollerite Henkel ja Goggo fotod, statistika Läänes toodetud rollerite hulgast jms). Loo juures ei ole allikaviiteid, kuid lähtudes tekstis esitatud faktidest (erinevad mootorite, ülekannete jm tehniliste lahenduste detailid) ning kodumaise rolleritootmise algfaasist, saab järeldada, et autor pidi lähtuma välismaisest (aja)kirjandusest. (koopia). Järgmine mototeemaline artikkel ilmus sama aasta numbris 10: H. Märt Motoroller „Vjatka“(Märt 1957). Artikkel annab ülevaate värskest nõukogude rollerist, sisuliselt on artikkel kasutusjuhendi eestikeelne tõlge pluss paar joonist-pilti.

Need kaks artiklit iseloomustavad motoasjanduse kajastamist TjaT-s läbi selle ilmumise aastakümnete. Üldjuhul oli tegemist lühikeste artiklitega, mis andsid ülevaate kodumaisest uudistoodangust või kodumaise tehnika koduse parandamise ja täiustamise võtetest. Mõnikord harva ilmus ka artikleid Lääne motondusest ja sealsest tehnikast, kuid paraku jäid need harvadeks. Üheks näiteks võib tuua aastatel 1964-65 ilmunud paari artiklit, milles

tutvustati lähemalt välismaist motosporti, eelkõige anti ülevaade tehnikast. Põhjuse või võimaluse selliste artiklite avaldamiseks andis tõenäoliselt Eesti motosportlase Endel Kiisa osalemine mõnel ringraja-MM etapil. Paraku aga NL loobus neil võistlustel osalemast ning seoses sellega kadus ka see temaatika ajakirjast.

Tõenäoliselt oli Lääne mototehnikast rääkivate artiklite puudumise taga piisavalt pädeva kirjutaja puudumine, kel oleks olnud välismaist allikmaterjali, autonduses oli selliseks eestvedajaks Margus-Hans Kuuse. Nii jäigi Eesti tehnikahuviline suuresti ilma mototehnika alasest infost väljastpoolt NLiitu.

Ülemineku aja saabudes avanesid ka motoalase info kanalid. Siiski jäi eestikeelses eriala-ajakirjanduses selleteemalised artiklid siiski napiks. Näiteks kirjutas Autorevüü eelkõige (moto)sporti võtmes, jättes tehnika enda tahaplaanile. Suureks edasiviijaks oli selles vallas TjaT, mille 1991. aasta kuues järjestikuses numbris ilmus teenelise motomatkaja Enn Saiki sulest pikk artiklitekogum „Kust tuled ja kuhu lähed, mootorratas“, mis tutvustas mitte-NL mootorrataste aja- ja arengulugu ning erinevaid mootorrattaliike, samuti olevikku ja tulevikku (Saik 1991). Järgmiseks versta-postiks sai Tehnika Kõigile, mille üks välismaistest kirjasaatjatest oli Briti motoajakirjanik Alan Cathcart. Tema sulest ilmusid nii selles kui järgnevates ajakirjades aeg-ajalt moodsate mootorrataste sõiduproovide kirjeldusi. Kuid ka need artiklid jäid küllaltki harvadeks, ajakirja (tollal juba nimega AutoPluss) väljaandmise viimastel aastatel neid praktiliselt ei avaldatud. Uut hingamist tõi motoajakirjandusse Tehnika Maailma ilmumahakkamine, kus hakkasid ilmuma kahte sorti motolood. Kõigepealt pakkus Soome-emaväljaanne oma mootorrataste võrdluste ja sõiduproove avaldamiseks. Samuti hakkas regulaarse kirjasaatjana Eesti motoelust ja siinsetest mootorratastest lugusid avaldama Kullo Kabonen, kes 2004. aastal hakkas välja andma ajakirja Motomaania.

1.4 Ajakiri Motomaania

Ajakiri Motomaania alustas ilmumist 2004. aasta suvel seni ajakirjas Tehnika Maailm motolugusid kirjutanud Kullo Kaboneni eestvõttel. Ajakirja neli esimest numbrit ilmusid suhteliselt kaootiliselt, vastavalt siis päismiku järgse ilmumisaja järgi suvi 2004, sügis 2004, kevad 2005 ning jaanuar/veebruar 2006. Neid esimesi numbreid võib tinglikult nimetada alg-Motomaaniaks. Tegemist oli küllaltki suure vahega ja ebaregulaarselt ilmuva väljaandega,

esimese kahe numbri jooksul otsisid koostajad ajakirja täpset formaati, sisu ja vormi. Ajakirja päismik-logo ning üldised kujunduspõhimõtted kujunesid välja kolmandaks numbriks. Samuti kujunes välja lisaks toimetuse koosseisule välja küllaltki kindel ring stabiilseid kaastöölisi, kes panustasid järgmistel aastatel suuremal või vähemal määral ajakirja sisusse. Üks tähelepanuväärne esimese numbri artikkel on psühhiaatri ja motoentusiasti dr Arvo Haugi sulest, kus ta kirjeldab lahti diagnoosi *motomaania* (Haug 2004). Sel ajal on ajakirja maht juba umbes selline, nagu ta hiljem ka jääb, 64 lk, vaid kevad 2005 number on 88 lk.

Ajakiri saab ilmunise kaootikast lahti alates 2007. aastast, kui üle kuu ilmub kokku kuus numbrit (jaanuar/veebruar, märts/aprill jne). Alates sellest ajast on ajakirjal läbi numbrite ühtne kujundus ja sisuline ülesehitus, väiksemaid muudatusi eelkõige kujunduses (päismiku asend kaanel, kirjatüüpide valik jms) tehakse ka hiljem, kuid üldiselt on ajakiri alates sellest ajast stabiilne. Alates 2008. aastast ilmub ajakiri 10 korda aastas, ei ilmu jaanuaris kui väga kehval motokuul ja mai/juuni topeltnumbriga. Sama loogika alusel on ajakiri planeeritud ilmuma ka 2009. aastal.

Ajakirja tiraaž on kõikunud alates 2000 esimeste numbrite puhul kuni 5500ni 2008. aasta kevadel. Sellest tippsaavutusest alates on tiraaž järk-järgult langenud 2009. aasta kevadeks 3500 eksemplarini. Tellijaid oli esimesel väljaandmise aastal umbes 100, see arv tõusis 300ni pärast esimese regulaarsuse saavutamist. Seoses tellijatele suunatud reklaamikampaaniaga (tellijate vahel loositi välja uus mootorratas) tõusis tellijate arv 1000ni, millest on langenud 2009. aasta kevadeks umbes 600 peale. (Urbanik:2009)

Ajakirja loomisest kuni 2007. aastani oli väljaandjaks Minut OÜ, sellest ajast alates on väljaandjaks Aarengu Kirjastuse OÜ. Esimilmumisest kuni 2009. aastani oli ajakirja kaanehind 49 krooni, seoses käibemaksu tõusuga ajakirjandusväljaannetele tõusis uus kaanehind 51 kroonini.

Lisaks ajakirjale on Aarengu Kirjastuse OÜ välja andnud kolm raamatut: „Eesti mootorisport 2007“ ja „Eesti mootorisport 2008“, mis Eesti Mootorrattasporti Föderatsiooni aastaraamatuna annavad ülevaate antud aasta motosporti sündmustest sõnas ja pildis. Samuti on välja antud ajakirja kujundaja Sverre Lasni poolt koostatud motoõpik „Mootorrattasõidu ABC: tee täiusliku sõiduoskuseni“.

1.4.1 Ajakirja teemad ja rubriigid

Ajakirja toimetuse on seadnud endale eesmärgiks olla laiemalt Eesti mootorrattanduse häälekandjaks, jagades infot kõigist erinevatest motovaldkondadest alates tippspordist kuni seadusandluse probleemideni (Kabonen:2004, 1). Eesmärgiks ongi olla just antud kitsa huviringkonna kõigi aspektide vahendajaks, mitte valides veel omakorda kitsamat rakurssi.

Motomaania põhisuuna on motoala uudiste ja -trendide kajastamine nii Eestis kui maailmas. Pidades end eelkõige tehnikaajakirjaks, proovib Motomaania põhjalikumalt ja võimalikult mitmekesisemalt käsitleda tehnikapoolt, tutvustatakse nii uusi mudelid kui kasutatud mootorrattaid, ise- ja ümberehitatud sõidukeid, uunikume ja kurioosumeid ning uudseid või erakordseid tehnilisi lahendusi. Iga numbriga vahele on köidetud teisest paberist, spetsiaalselt õliste kätega katsumiseks mõeldud rubriik Garaaž, kust ise ratta hooldajad leiavad praktilist teavet hoolduse ja materjalide osas.

Lisaks tehnikale tutvustab ajakiri ka varustuse-alaseid uudiseid, uusi materjale ja mudeleid. Samuti annab Motomaania lisaks otseselt sõitu ja tehnikasse puutuvale päris palju mahtu lugudele inimestest, kes on motoalal millegi tähelepanuväärsega hakkama saanud, samuti on lugusid inimestest, kes on mõnel muul elualal millegi tähelepanuväärsega hakkama saanud ja sõidavad mootorrattaga.

Kolmas suurem lugude liik puudutab motosporadis toimuvat nii Eestis kui rahvusvaheliselt. Lisaks jagab ajakiri sõidunõuandeid ja vahendab teavet motoalasest koolitusest. Loomulikult avaldab toimetuse kõike muudki, mis Motomaania lugejale põnev või kasulik võiks olla. Muuhulgas võib esile tuua probleemlood Eesti motoringradade arengust, maastikul sõitmise probleemistikast või liiklusohutusest.

Kirjeldan alljärgnevalt lähemalt tüüpilist Motomaania numbrit, võttes konkreetseks näiteks 2009. aasta märtsi ajakirja (nr 22).

Eesti mootorrattaajakiri

www.motomaania.ee: iga päev värsked motouudised

moto maania

märts 2009 (22)

Hind 51.00

Tihe võistlustalv:
*kestvuskross, jäärada,
talikross*

Le Touquet'
liivaenduuro
Prantsusmaal

Mis imeloom on
**Sym Quad
Raider 600?**

Motomaania poster:
Peeter Koval jr

Helsingi motonäituse kokkuvõte
ja Motoexotika eelvaade

BOXERITE VÄEL SAHARAS

Eestlased Budapest - Bamako Rallil

Kiireimad tellijad tasuta Motoexotikale!

Ajakirja esikaanel on üks ajakirja sisuga seotud keskne foto ja üldjuhul ka teine, väiksem. Üldjuhul eelistab toimetus Eestiga seotud elulisi tegevust kajastavaid originaalfotosid staatilistele studiofotodele. Ajakirja peatoimetaja on esikaane foto valiku kriteeriume lähemalt tutvustanud Motomaania 2004. aasta sügisnumbri juhtkirjas (Kabonen: 2004, 2). Üldine mõte selle juures on, et esikaane foto ei peaks mitte niivõrd olema müügiargument või ostuotsuse põhjustaja, kuivõrd motomaania vaimu, sügavama eetose edasiandja, mida kannavad märksõnad sõidurõõm, tehnikahuvi, rutiinivabadus, mõttekaaslus ja julgus olla. Lisaks põhifotole ning ühele-kahele väiksemale lisafotole on esikaanel ka olulisemate antud numbris kajastust leidvate lugude pealkirjad. Ajakirja sisekaasi ning tagumist väliskaant täidavad reklaamid.

Ajakirja sisu algab juhtkirjaga peatoimetaja või toimetaja sulest, lisaks sellele mõne olulisema artikli toimetuse-välise autori paarilause line tutvustus, mis võib olla ka kommentaar või hinnang antud autori artiklile. Näiteks esikaaneloo autori tutvustus: „Janek Ottis. Ettevõtjana tegutsev Janek otsustas koos sõber Jaanusega teha tavapärase eluskuuajalise pausi ja osaleda Budapest-Banako rallil. Saadud kogemused ja elamused olid investeringut rohkem kui 100% väärt.“ Lisaks sellele on esimesel leheküljel sisukord ja impressum.

Järgnevatel lehekülgedel on motomaailma lühiuudised, nii Eestiga seotud, liikluskorralduslikud kui ka sporti puudutavad, samuti rahvusvahelisi uudiseid, näiteks lühiuudis mõnest uudismudelist. Antud numbris oli suuremaks uudislooks „Saku vald reguleerib ATVdega liikumist“, kus antakse ülevaade Saku-Männiku tankodroomil muutuvast liikumiskorrast koos selgutava kaardiga. Teisi uudiseid samast numbrist: „Võrriivõidusõidu uudised nüüd uuest veebist“, „Gert Krestinovil oma blogi“, „Elumoto ja Motorex jäävad ära“, „Husabergi müüb nüüd Eestis Ekstreemmoto“, „Suzuki kutsub kontrolli 2005. ja 2006. aasta GSX-R-id“. Kokku on antud numbris lühiuudiseid kuus lehekülge.

Uudistele järgneb antud numbris märtsi ja aprilli motoürituste kalender kahel lehel. See rubriik on mõnikord ka ajakirja keskel või tagaotsas. Eelkõige on seal kajastatud eesseisvad võistlused Eestis ja ka tähtsamad rahvusvahelised võistlused ning lisainfo saamise koht, üldisel veebiaadress. Kalendrit muudavad värvikamaks erinevate ürituste fotod.

Pärast kalendrit on vaadeldavas ajakirjanumbris fotodega illustreeritud ülevaated kahelt motoürituselt. Lühem ülevaade on Tartus toimunud motomessilt *Motoexotica* ning viiel leheküljel antakse ülevaade Helsingi motonäituselt MP09. Suurema osa ülevaate lehekülgedest täidavad fotod tähelepanuväärsematest näituse eksponaatidest, aga ka külastajatest. Näiteks lühike lõige ülevaatest:

„Soomlaste isehitamine ja vanarataste asjadki on jätkuvalt heal järjel, sellest andis tunnistust terve „iseehitatute“ hall, kus meelepärast vaatamist leidis nii uunikuhuviline, *chopperimees* kui *streetfighteriga* paugutaja. Eraldi väärivad esiletõstmist Honda CB750-te juubeliväljapanek, Ida-Euroopa tsiklite ekspositsioon ja MMAFi (ehk soome muudetud mootorratast assotsiatsiooni) stendis leidnud kogu näituse originaalseim sõiduriist- mehhaanilise ülelaadimisega neljataktilise Jawa hipodroomiratta jõuallikaga *naked* tänavaratas. (Lk 15)“

Näituste ülevaadetele järgneb igas numbris esinev artikkel uue mootorratta sõiduprooviga. Erinevates numbrites asub sellelaadne artikkel erinevalt, tihti asub selline lugu kohe pärast lühiuudiseid põhikohal. Tihti rõhutatakse selle loo väärtust kas esikaane fotoga või artikli avalehekülje suure fotoga. Samuti on sellelaadsed artiklid üldjuhul küllaltki mahukad, kuni 6-7 lehekülge, koosnedes nii põhiloost kui väikisematest lisalugudest, infokastidest või täiendavatest arvamustest. Üldjuhul on sõiduproovi tegemas ka rohkem kui üks inimene, seega annab lugu edasi mitme inimese arvamust ühest sõiduvahendist. Eelkõige räägib artikkel sõidu käigus kogetut ja saadud emotsioonidest, vähem süvenetakse tehnilistesse detailidesse, rõhk on pigem saadud emotsioonidel. Samuti võrreldakse katsealust tehnikat võimalike konkurentidega ning antakse katsetaja-poolne hinnang sõiduriistale. Antud numbris on vaatluse all ATV SYM Quad Rider 600. Näide sellest ülevaatest:

„Saku krossiraja ääres kärust maha sõites üllatas esmalt sõiduriista viisakas, täiesti „mittekollane“ disain (mis traditsioonidele truuks jäädes meenutab siiski Yamahasid) ja veel suurema üllatusena vägagi korralik viimistlus. Ka jäi kõrva üllatavalt kõva hää, mida väidetavalt (ja ka väljanägemise poolest) täiesti *stock-*väljalase kuuldavale tõi. (Lk 18)“

Järgnev artikkel vaadeldavas numbris on „Kawasaki ER-6n ja Tenerife mägitied“ ja mis on kahte teemat korraga käsitlev lugu. Osaliselt räägib artikkel Tenerife saarest kui motomatkamise kohast ning autor jagab oma kogetut. Teisalt on artikkel matkal kasutatud mootorrattamudeli tutvustamine. Kuigi artikkel on pigem mahult ja kasutatud fotodelt pigem

reisimuljete vahendamine, on ta paigutatud tsiklimudeleid tutvustavate artiklite asukohta, reisilood on üldjuhul ajakirjas tagapool.

Järgmiseks artiklis vaadeldavas numbris on mootorrattaajalugu käsitlev artikkel „Pool sajandit Bonnie't“, mis räägib klassikalise briti mootorratta Triumph T120 Boneville'i arenguloost. Valdava enamuse Motomaania ajaloo-teemaliste artiklite autoriks, nagu selgi korral, on Tarmo Riisenberg. Artiklid on üldjuhul mahukad, antud juhul 5, aga aeg-ajalt ka rohkem lehekülgi pikad, varustatud ohtra pildimaterjaliga. Üldiselt räägivad ajaloolised artiklid kas mingi mudeli või margi arenguloost, aga ka näiteks mingi tehnilise lahenduse arengust, tuntud motovõistluse või võistluspaiga (näiteks Pirita ringraja) ajaloost, samuti tähelepanuväärsematest ajaloolistest persoonidest.

Ajakirja keskkohas on antud numbris üle kahe lehekülje ulatuv poster sportlasest, Peeter Koval Jr-ist talikrossil. See ei ole siiski tavapärase lahendus, tihti on ajakirja vahele köidetud mitte-kriidipaberile trükitud lisaväljaanne Garaaž, milles räägitakse eelkõige praktilistest juhenditest mootorrataste hooldamisel ja remondil ja ka täiustamisel.

Ajakirja teises pooles järgnevad kõigepealt reisikirjeldused. Esimene selline artikkel on ka esikaanel peafotona tähelepanu pälvinud reisikiri kõrberallil osalemisest. Tihti on sellelaadsed artiklid kronoloogilised, päeviku vormis, nagu ka seekord, ning pikad, antud juhul 7 lehekülge.

„K 28.01. Ilm läks järjest soojemaks ja päevane temperatuur oli juba 25-34 kraadi. Kõrb hakkas savannile teed andma. Ilmusid puud ja tekkis roheline. Õha rohkem oli näha loomi nii elusal kui surnud kujul; eeslid, lehmad, pühvlid, kitsed, kaamelid. Päevalgi tuli äkkpidurdusi teha, seega öösel oleks jamaks läinud. Kuski seisma jäädes ilmus alati ei tea kust mingi hulk lapsi kaduud küsima. Teel tegime esimesed *bushtank*'id. Ehk ostime kanistrist bensiini, kuna tanklates oli otsas. Seekord olid Hummerid meid ennetanud. Prantsuse keele oskamatus ja ebaselge kehakeele tulemusel sündis müüjatega kokkulepe. Hind selgus makstes – ligi 3 eurot/l ehk elu kalleim bensiin. Kiffasse jõudsime just enne pimedat. (Lk 40)“

Lisaks tekstile on olulisel kohal ka reisil ülesvõetud fotod. Teiseks reisikirjelduseks on neljaleheküljeline sariartikkel mootorrattal ümbermaailmareisil oleva Eesti paari tegemistest.

Järgneb kaheleheküljeline artikkel mootorrattaga talvel sõitmisest, mis annab ülevaate talvesõiduks vajalikust varustusest ja tehnilistest muudatustest mootorratta juures, osa loost on lühireportaaž autori kogemustest esmakordsel talvesõidul.

Ülejäänud ajakirja numbri artiklid on pühendatud erinevatele spordiüritustele, andes teksti ja fotodega ülevaate võistlustel juhtunule. Artiklite mahud on 1-4 lehekülge, kokku 16 lk. Artiklite pealkirjad: „Talvine kestvussari pakkus ohtralt põnevust“, „Jäärada, Jee!!!“, „Külakorvide lumerada kogus hulgaliselt fänne“, „4-tunnise kestvussõidu võitsid Peeter Koval – Marko Heinmäe“, „Eestlased Le Touquet' liivaendurol edukad“, „Kaks külgvankrit vanasõidukite võiduajamisel“, „Motomaania lahtised meistrivõistlused minikrossis“.

2 Uurimisküsimused

Käesoleva töö eesmärgiks on leida vastused alljärgnevatele uurimisküsimustele:

1. Millised teemavaldkonnad on seni ilmunud Motomaania numbrites kõige sagedasemad?
2. Mida lugeja arvab Motomaaniast?
  - Kui põhjalikult lugeja Motomaaniat loeb?
  - Kui suur on tellijate ja pidevalt ostjate osakaal?
3. Milliseid teemavaldkondi eelistatakse ja millest soovitakse rohkem lugeda?
  - Millised teemavaldkonnad lugejale ei meeldi, millest tahaks vähem lugeda?
4. Kas on võimalik luua seoseid Motomaania lugevuse või erinevate artiklite meeldivuse ning erinevate lugejate käitumuslike või sotsioloogiliste näitajate vahel?

3 Metoodika ja valim

Ajakirja artiklitest kvantitatiivse ülevaate saamiseks viisin läbi sisuanalüüsi. Analüüsitavaks materjaliks olid ajakirja numbrid esimesest kuni 20-ni, st 2004. kuni 2008. aasta lõpuni. Analüüsiühikuks oli üks artikkel. Sisuanalüüsi käigus uurisin ajakirja artikleid kolmes kategoorias: artikli teema, artikli maht ja artikli autor. Artikli teemad jaotasin lähtuvalt lugejaküsitluse küsimustest ja proovikodeerimise käigus tehtud parandustest 16 kategooriasse: uue tsikli tutvustus, Võrdlustest, Kasutatud tsikli tutvustus, Varustuse tutvustus, Sõidunipid ja –soovitused, Hoolduse nipid ja –soovitused, Reportaaž motoüritustelt, Reportaaž spordivõistlustelt, Intervjuu, Lugu isehitatud tsiklist, Reisilugu, Uudis, Probleemlugu, Arvamus/kolumn, ajalugu, Ei ükski. Vt kodeerimisjuhend Lisa 1.

Lugejaküsitlusega võimalikult sarnaste kategooriate kasutamine oli vajalik edaspidise kahe uuringu tulemuste võrdlemise lihtsustamiseks. Kodeerimiskategooriate puhul ei vaadeldud ma eraldi lugude žanri ja teemasid, vaid kasutasin mõlemaid variante ühes kodeeringus segamini. Kasutasin sellist tehnikat, kuna ajakirjas kasutakse läbivalt mingi teema käsitlemiselt ühte žanri: uute mudelite tutvustamisel olemuslugu, spordivõistlusel reportaaži jne. Teisalt on mõnel juhul ka žanri määratlusega ära selgitatud artikli sisu. Näiteks arvamus/kolumn on kas juhtkiri või lugejakiri, uudis on üldjuhul mingi mototeemaline lühiuudis.

Artikli mahu kirjeldamisel kasutasin eraldi koode ühe- kuni kuueleheküljeliste artiklite jaoks, lühemad lood jaotasin hinnanguliselt ühe neljandiku, kolme neljandiku ja poole lehekülje suurusteks ning antud kategooriatest veel väiksemateks või pikemateks artikliteks. Artikli autorid jaotasin nelja kategooriasse: toimetuse liige ehk impressumi järgi toimetusse kuuluv autor, püsikirjutaja ehk rohkem kui ühte järjestikusesse numbrisse artikleid kirjutanud autor, välisautor ehk toimetusse mittekuuluv kirjutaja, kes ei ole ka püsiv autor. Eraldi kategooria on autorita lugude jaoks, mis üldjuhul on (lühi)uudised.

Uurimaks ajakirja Motomaania lugejat, koostas standardiseeritud küsitluse ja viisin selle läbi ajavahemikul 10.-25. märtsini. Küsitlus koosnes kahest suuremast osast. Esimene osa jagunes omakorda kaheks. Esiteks küsisin arvamust Eesti tehnikaajakirjade lugevuse ja motoalase internetitarbimise kohta ning teiseks arvamusi Motomaaniast ja Motomaania artiklitest, samuti ajakirja lugemisharjumuste ja hankimisviiside kohta. Küsimustiku teises

osas küsisin vastaja mootorratta-harrastuse kohta ning tema sotsioloogilisi andmeid. Kokku oli küsimustikus 61 küsimust. Antud töö raames kavatsen kasutada vastuseid vaid osadele küsimustele, kuna küsitlusankeet oli koostatud koostöös ajakirja toimetusega ning nendepoolne huvi oli küsida oma lugejatelt rohkem kui antud töö raames vajalikuks osutus. Küsimustik oli interneti-põhine, asudes aadressil <http://www.eformular.com/sangandres/motomaania2.html>. Praegu on küsitlust võimalik vaadata aadressil <http://www.eformular.com/sangandres/motomaania3.html>. Vt ka Lisa 2.

Vastajad küsimustikule leidsin juhuvalimi põhimõttel. Viite küsitlusele koos palvega see täita riputasin üles motoalastesse internetifoorumitesse (biker.ee, auto.moto.ee, atv-sport.net), samuti lisas ajakiri viite oma kodulehele www.motomaania.ee ja tegi sinna ka vastavasisulise uudise palvega seda täita, toimetus saatis ka tellijate teadaolevatele e-mailidele vastava viite. Lisaks ilmus uuringu kohta uudis ajakirja märtsinumbris.

Kokku sain küsitlusele 308 vastust, pärast korduvate vastajate väljaselgitamist IP aadresside kaudu ja mitu korda vastanute üleliigsete, st esimesele vastamisele järgnevate ankeetide kustutamist kujunes valimini suuruseks 289. Analüüsides ankeetide täitmise aegsid, võib eeldada, et suurem osa vastajatest leidsid viite küsitluse kohta foorumitest või ajakirja veebist, kuna suurem osa ankeetidest (160 ehk 55% üldarvust) täideti esimese päeva, 10. märtsi jooksul, viimase kümne päeva jooksul täideti igas päevas vähem kui 10 ankeeti.

Kvantitatiivsete andmete analüüsiks kasutasin programme Excel ja SPSS. Kasutasin mõlema programmi juures risttabelite koostamise ja graafikute koostamine funktsioone.

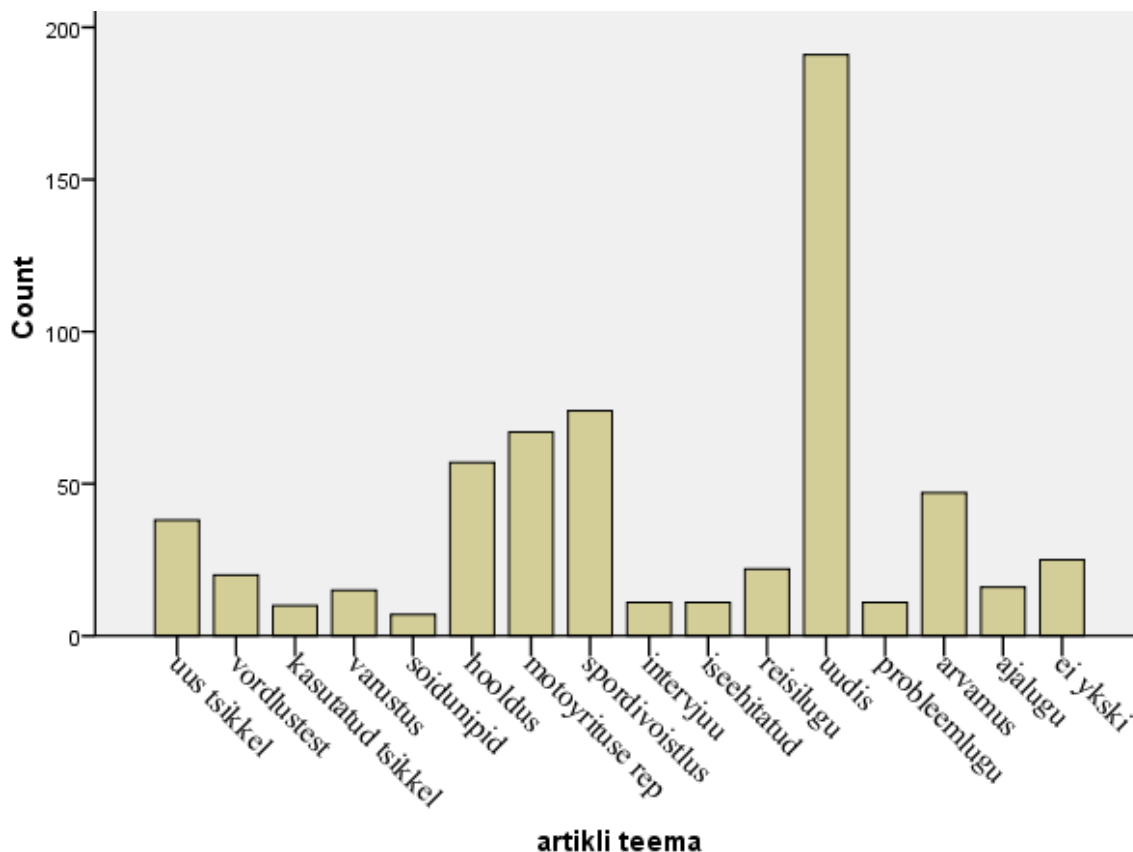
4 Empiirilised tulemused

4.1 Artiklite jaotumine kategooriatesse

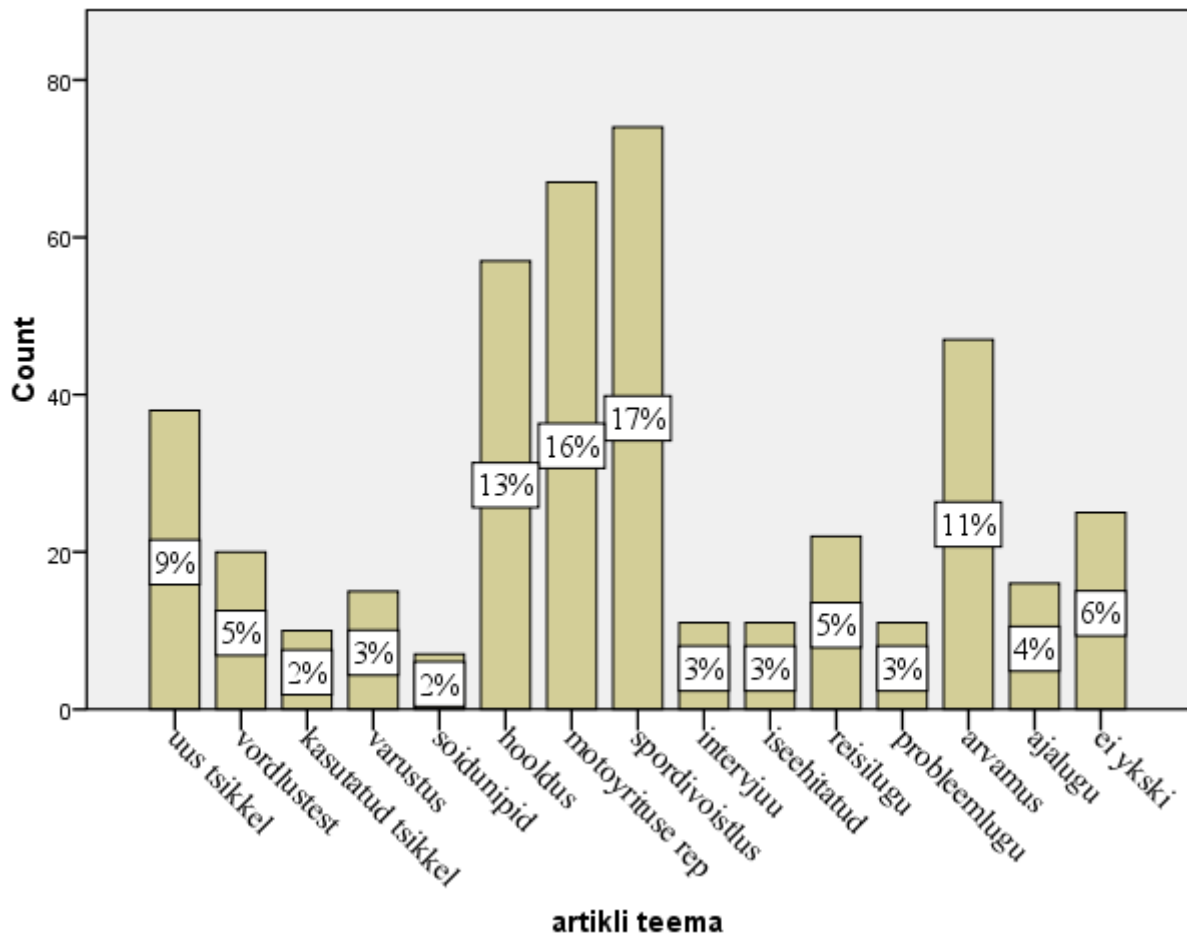
Kvantitatiivse sisuanalüüsi käigus analüüsisin kokku 623 artiklit. Artiklite temaatiline jaotuse järgi on ülekaalukalt kõige rohkem avaldatud artikliliigiks uudis (191), sellele järgnevad reportaažid spordiüritustelt (74) ja muudelt motoüritustelt (67) ning artiklid hooldusest (eelkõige spetsiaalses vahelehes olevad artiklid, 57). Juba vähem oli arvamslugusid (47), artikleid uutest mootorratastest (38) ja reisilugusid (22). Ülejäänud artiklite arv jääb üldiselt 10 ja 20 vahele, mis tähendab, et antud teemal artikleid ei ilmunud igas ajakirja numbris, paremal juhul üle numbriga või harvemini. (Vt Lisa 3).

Uudiste puhul on tegemist ülekaalukalt lühiuudistega, mis ei oma tegelikult olulist mahtu ajakirjas, arvamuste ja kolumnide suur hulk on seotud lugejakirjadega, mis samuti sellesse kategooria alla kuulusid. „Ei ükski“ rubriigi suhteliselt suur osakaal on seotud sellesse kategooriasse määratud ja pea igas numbris ilmunud motoürituste kalendrite ja eelteadetega.

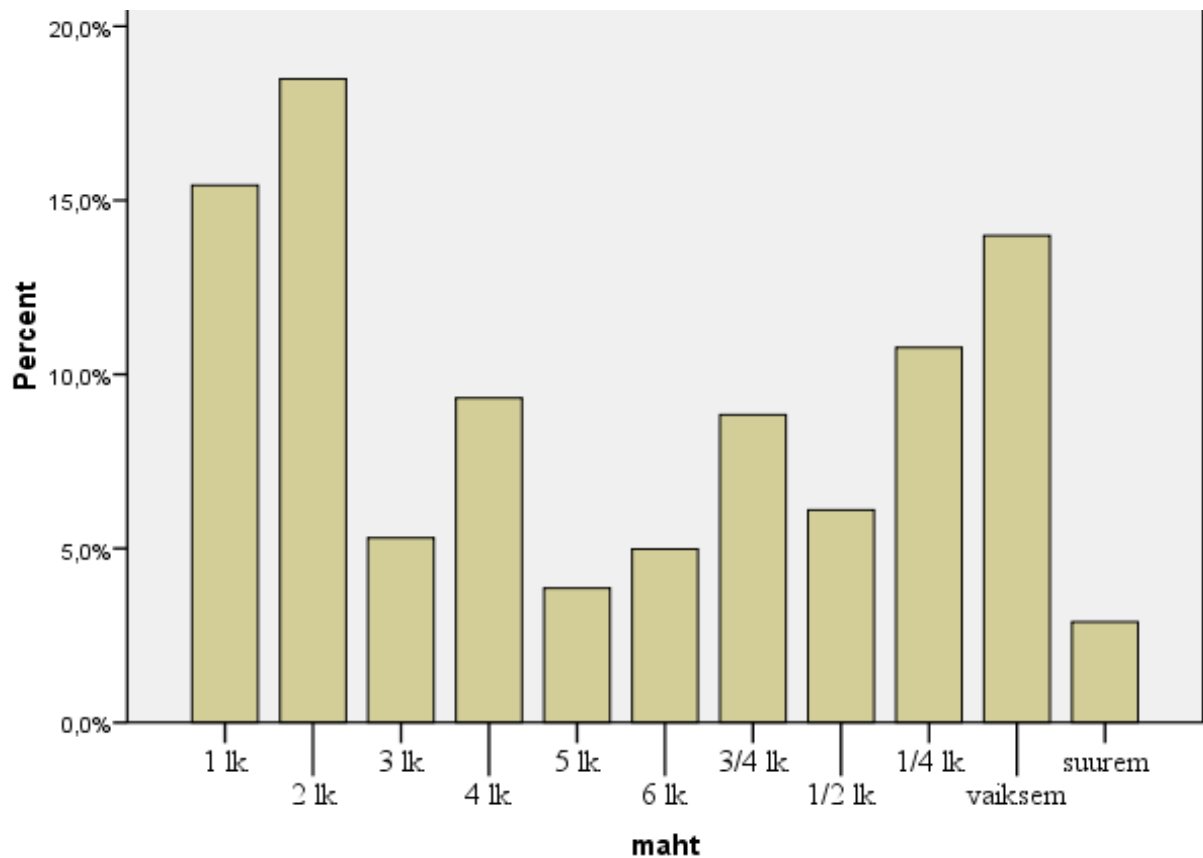
Artiklite temaatiline jaotus on järgmine (joonis 1):

Sh ilma uudisteta (joonis 2):

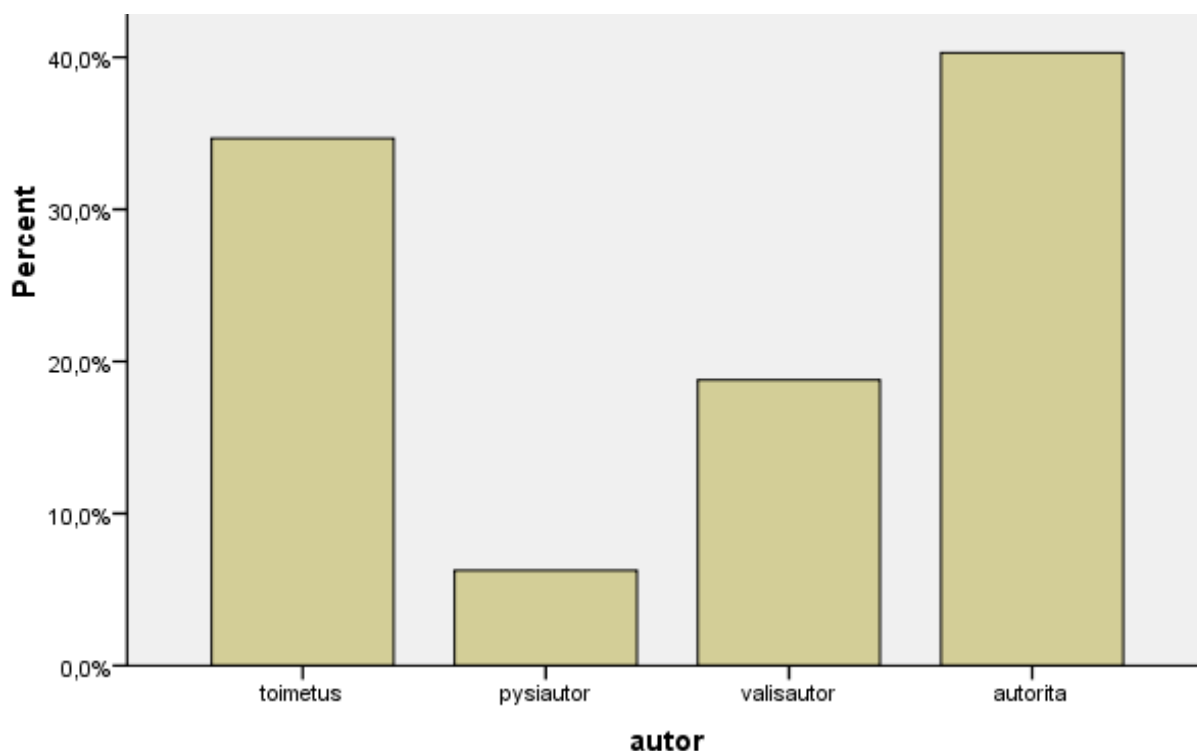

Motomaania artiklite mahtudest on ülekaalus alla neljandiku leheküljest või väiksema pinna võtavad artiklid, mis on üldjuhul uudised. Ka $\frac{3}{4}$ leheküljest võtavad artiklid, mis võivad üldjuhul olla nii uudised kui ka põhiartiklite kõrvallood, on olulisel kohal. Tegelikult suurema osa ajakirja mahust täitvatest artiklitest on eelistatud mahud 1, 2 ja 4 lehekülge, vähem 3, 5 ja 6 lehekülge. Ka pikemad kui 6 lk ilmuvad artiklid ei ole väga haruldased, üldjuhul on tegemist reisilugudega (vt joonis 3).

Joonis3

Autorite kaudu jaotades on kõige rohkem esindatud toimetuse enda autorid, kõige vähem on toimetuse-väliste püsiautorite artikleid. Autorita lugude puhul on tegemist praktiliselt täiesti vaid uudistega, mida on arvuliselt palju, aga mahuliselt tegelikult mitte oluliselt. (Joonis 4)

Joonis 4

4.2 Lugejaküsitlus

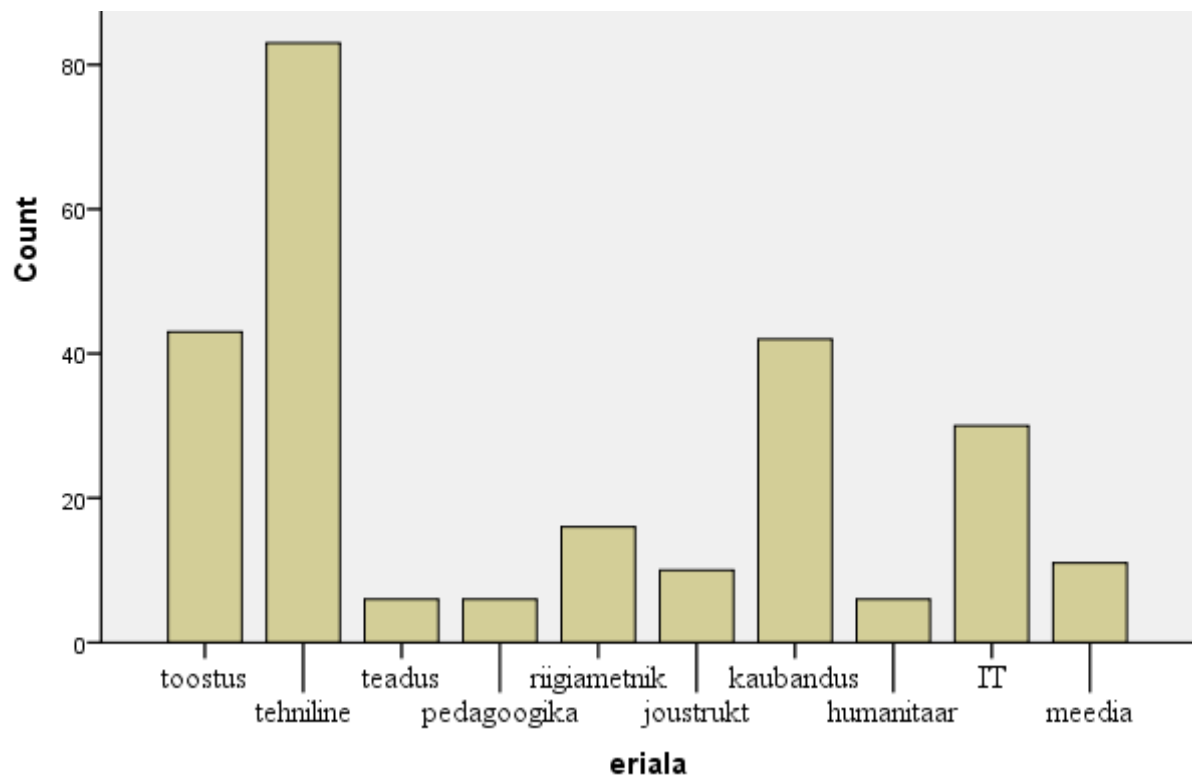
4.2.1 Motomaania lugeja portree

Motomaania lugeja on suure tõenäosusega meessoost (91% vastanutest), kesk- või keskeriharidusega (41%+48%) ja vanuses 20 kuni 39 (43%+33%). Küsitlusele vastanute igakuine sissetulek on keskmine kuni kahekordne keskmine Eesti sissetulek (42%) või siis miinimumpalga ja keskmise palga vahele mahtuv (28%) (Vt tabel 1).

Haridus		Sissetulek kuus		Vanus	
põhi	9%	Alla 4350	15%	15-19	10%
kesk	41%	4350-12500	28%	20-29	43%
keskeri	48%	12500-25000	42%	30-39	33%
kõrg	2%	üle 25000	15%	40-49	12%
				50-59	2%
				üle 60	0%

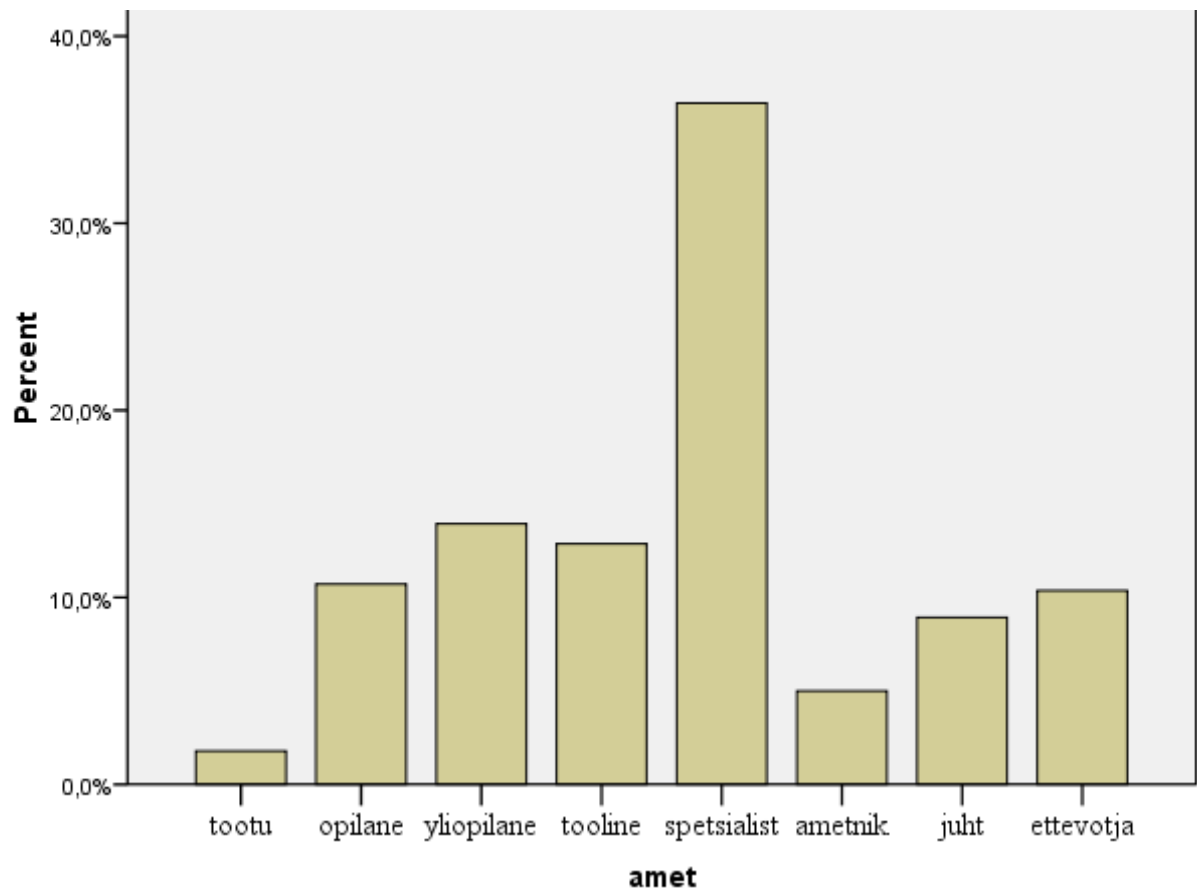
Tabel 1

Motomaania lugeja tegevusvaldkonnad võivad olla suhteliselt erinevad kuid tõenäolisemalt seotud tehnika ja tööstusega või kaubandusega, ka infotehnoloogia valdkonnaga.

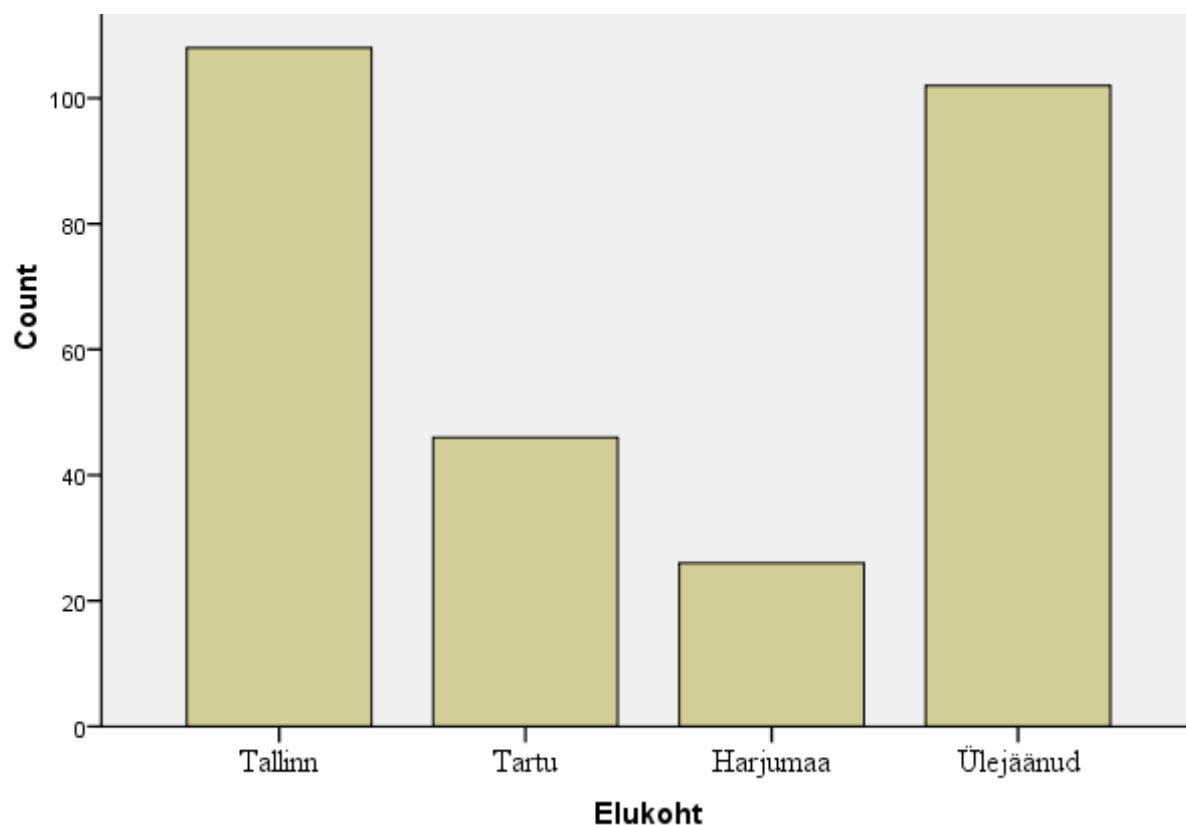
Joonis 5

Ametilt on Motomaania lugeja pigem spetsialist, kuid võib olla ka tööline, üliõpilane või õpilane, muid kategooriaid on vähem (vt joonis 6).

Joonis 6

Elukoha järgi oli vastanute seas ülekaalukalt kõige rohkem Tallinnast ja Harjumaalt (38% ja 9%), oluliselt vähem oli vastanuid Tartust (16%), ülejäänud linnadest ja maakondadest oli vastanuid alla kümne ehk 3% või alla selle. Ühtegi vastajat ei olnud Võrust või Võrumaalt, Jõhvist, Kohtla-Järvelt, Haapsalust või Valgast (vt joonis 7).

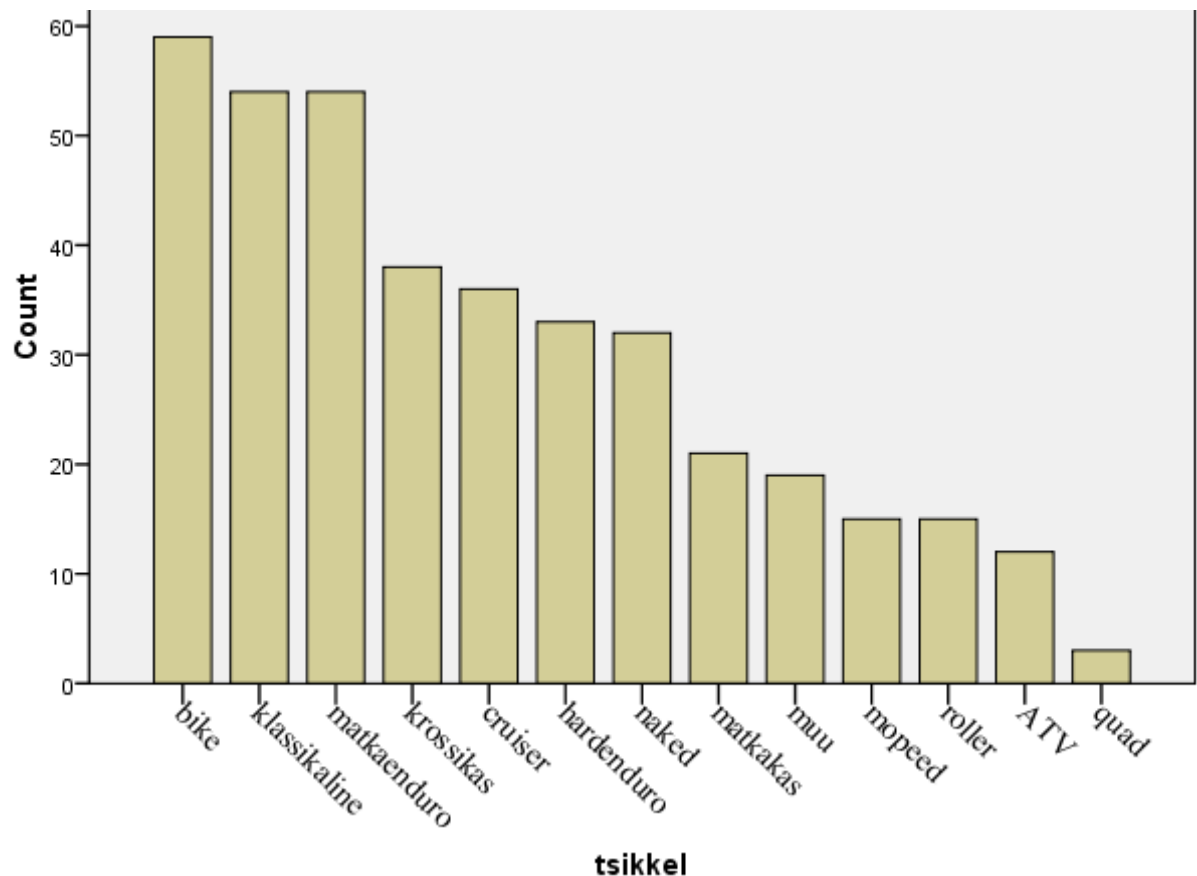

Joonis 7

Urisin küsitluse kaudu ka vastajate tsiklikasutamise harjumusi ja –eelistusi. Suurema osa vastanute jaoks on mootorratas hobivahend, vähem aga igapäevasõiduk. Motomaania lugeja sõidab hooaja jooksul oma mootorrattaga läbi kas mõningal määral rohkem või vähem kui 5000 kilomeetrit, sõidukohana eelistatakse kas linna või maanteed, oluliselt vähem kruusateid või metsa. Mootorratta tüübilt on variatiivsus suur, vaid natuke rohkem tõusevad ülejäänutest esile matkaenduro, baigi ja klassikalise mootorratta kasutajad (vt joonis 8).

Tsikkel on sinu jaoks:		Läbisõit aastas (km)		Põhiline sõidukoht	
igapäevasõiduk	27%	alla 1000	7%	Maanteel	35%
hobisõiduvahend	66%	1000-5000	36%	Linnas	26%
spordivahend	7%	5000-10 000	40%	Kruusal	16%
		üle 10 000	16%	Metsas	14%
				Krossirajal	8%
				Ringrajal	1%

Tabel 2

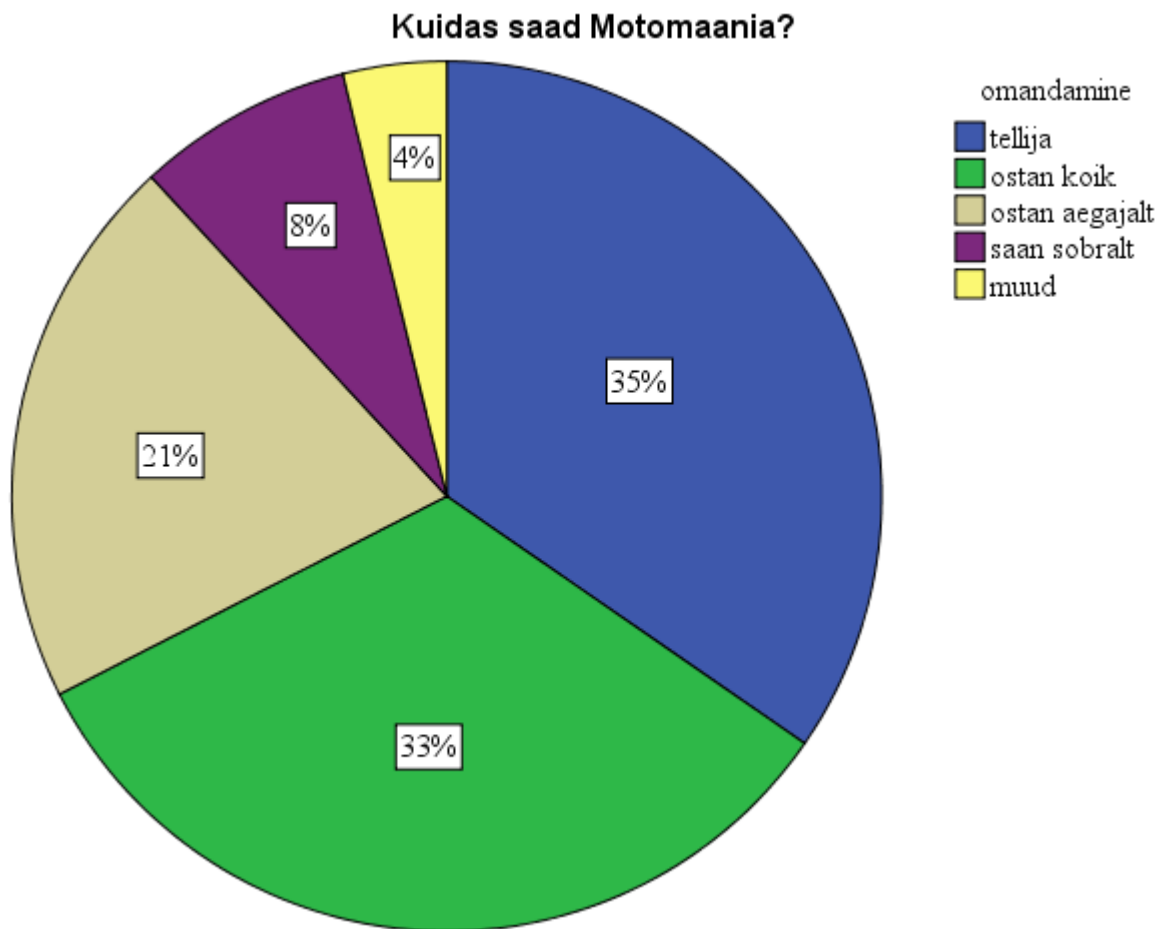

Joonis 8

4.2.2 Lugemiseelistused ja –harjumused

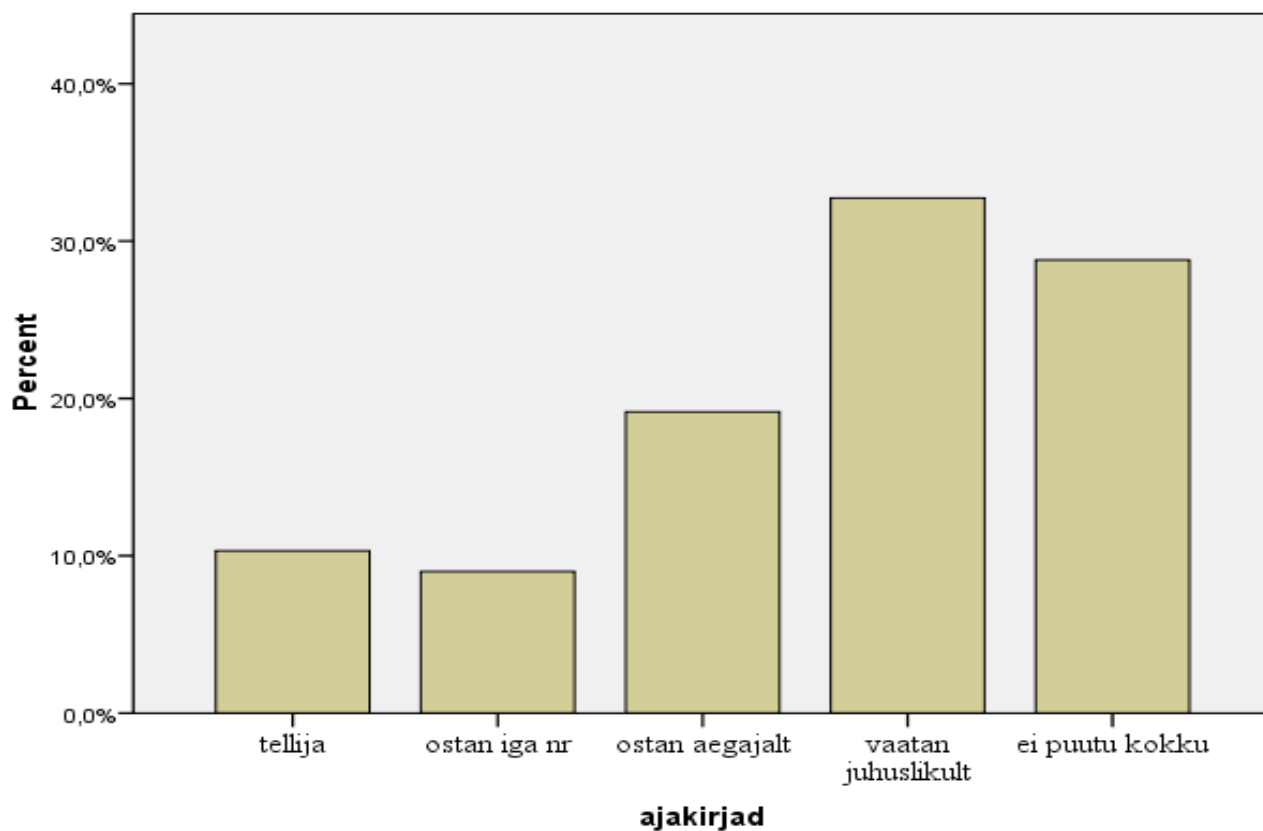
Küsitlusele vastanute Motomaania lugemise harjumust uurisin läbi kolme küsimuse: kuidas ta üldiselt omandab Motomaania, kui paljusid Motomaania numbreid on vastaja näinud ning kui põhjalikult ta numbri läbi loeb. Vastusustest selgus, et küsitletud on Motomaania suhtes väga lojaalsed, nad tunnevad Motomaania vastu olulisemalt suuremat huvi kui teiste tehnikaajakirjade vastu. Nii on vastanute hulgas ajakirja tellijaid või praktiliselt iga numbri ostjaid kokku üle 67% ehk üle 2/3, lisaks veel viiendik vastanutest ostab Motomaaniat aegajalt (vt joonis 9).

Joonis 9

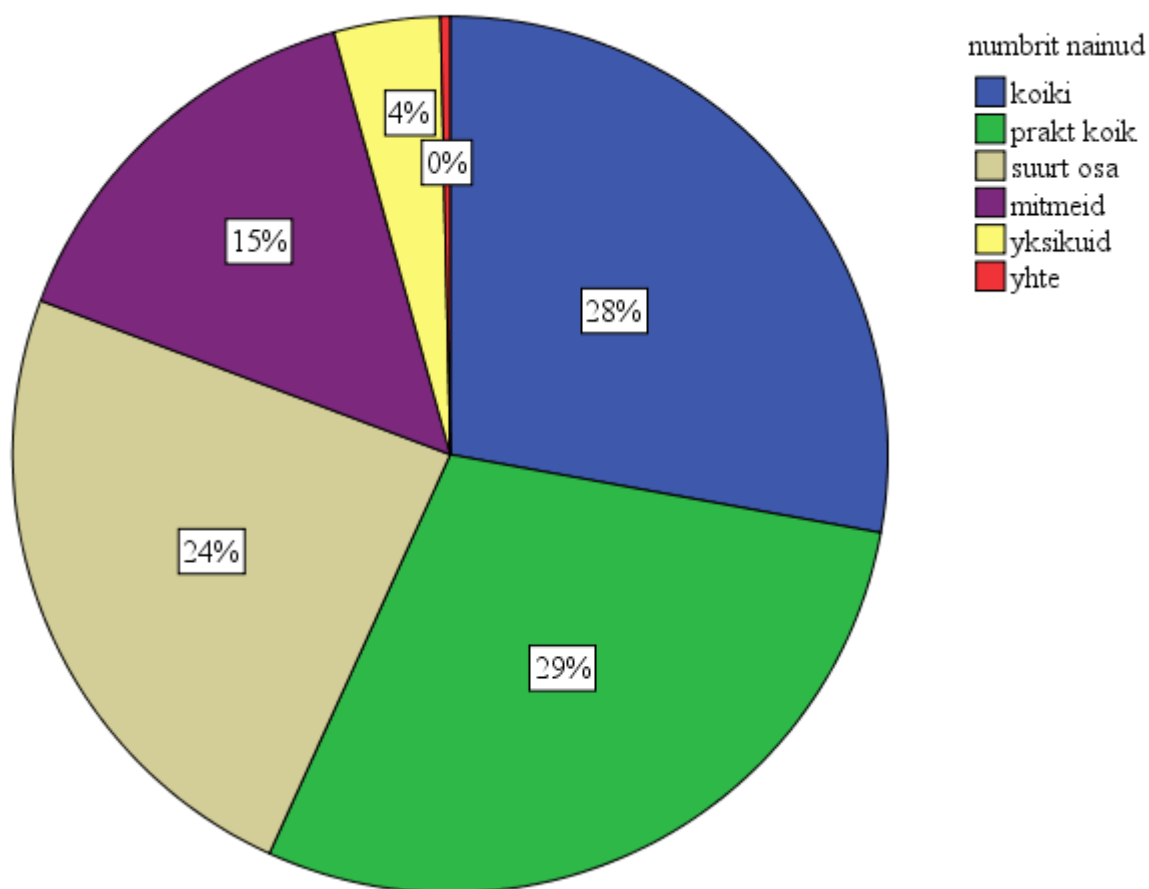
Küsisin vastajatelt teiste Eesti tehnikaajakirjade lugemuse kohta, kui palju nad puutuvad kokku teise ajakirjadega peale Motomaania. Vastustest tuli välja, et üle 61% Motomaania lugejatest kas ei puutu teiste ajakirjadega üldse kokku või loeb neid juhuslikult, veel peaaegu viiendik aga ostab aegajalt (vt joonis10).

Joonis 10

Lojaalsus ajakirja vastu väljendub ka ajalises mõõtmises, pea 57% vastanutest on näinud kas kõiki või praktiliselt kõiki Motomaania numbreid, veel 24% on näinud suurt osa seni välja antud numbritest. (vt joonis 11).

Mitut Motomaania numbrit oled näinud?

Joonis 11

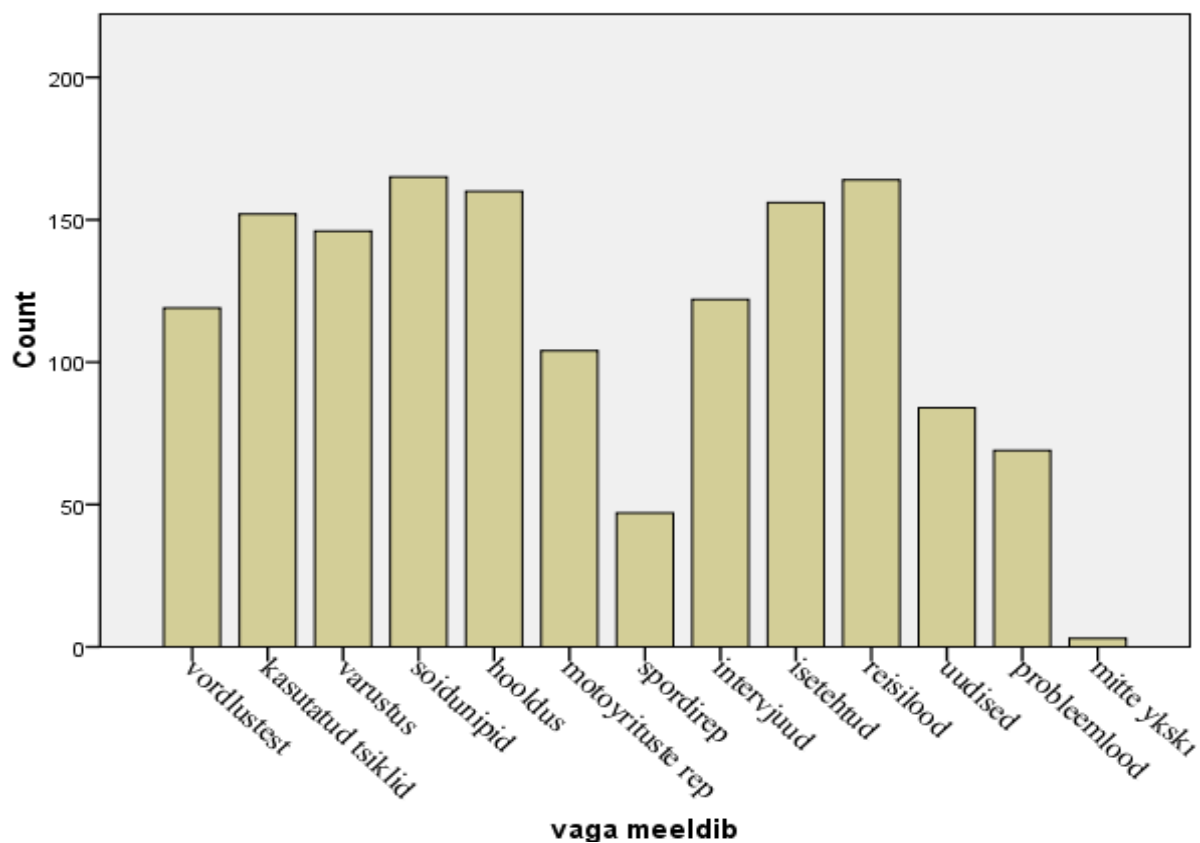
Ka iga numbril läbilugemise põhjalikkus kinnitab Motomaania lugejate toetus ja lojaalsust ajakirjale, peaaegu 87% vastanutest kas loeb ajakirja läbi esimesel võimalusel kaanest kaaneni või vähemalt suurt osa artiklitest. (vt joonis 12)

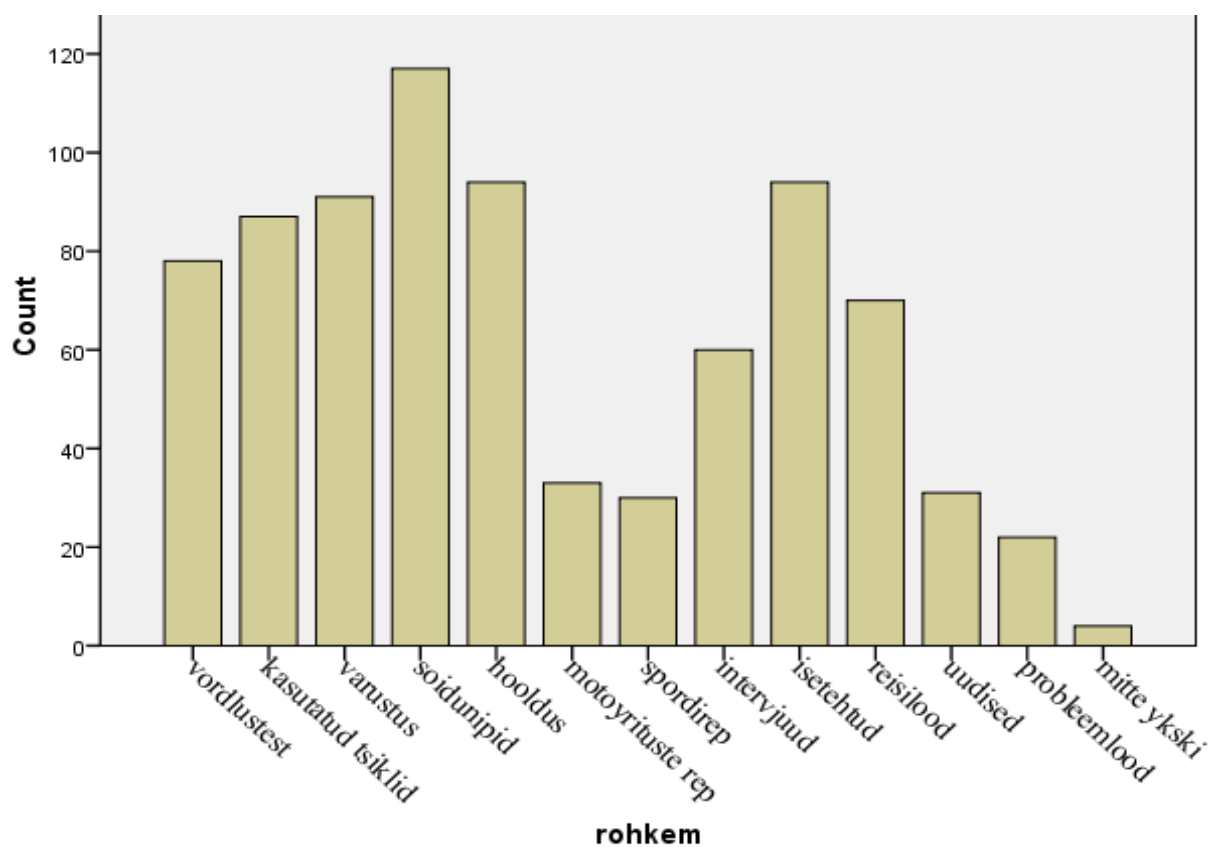
Joonis 12

Uurisin vastajate käest nende eelistusi artiklite suhtes, paludes valida teemad, mis meeldivad, mis on loetavad, mis ei meeldi ning mida võiks ajakirjas olla rohkem ja mida vähem.

Meeldivuse esimene indikaatori ehk lugeja hinnangust artiklite meeldivusele (vt joonis 13) ilmneb, et üldiselt on suurem osa lugejatest rahul suurema osa artiklitega, esile saab tõsta ehk sõidutehnikat ja hooldust puuduvaid artikleid ja lood isetehtud tsiklitest ning reisikirjeldused, praktiliselt samavõrra headeks peetakse ka tsiklite võrdlusteste ja varustuse teemalisi lugusid. Kõige vähem kuulusid meeldivate kategooriasse reportaažid üritustelt ning probleemlood ja uudised. Praktiliselt sama tulemuse saab vastustest küsimusele, milliseid teemasid võiks ajakirjas rohkem käsitleda (vt joonis 14), eelkõige on reljееfsem variatiivsus variantide vahel.

Joonis 13

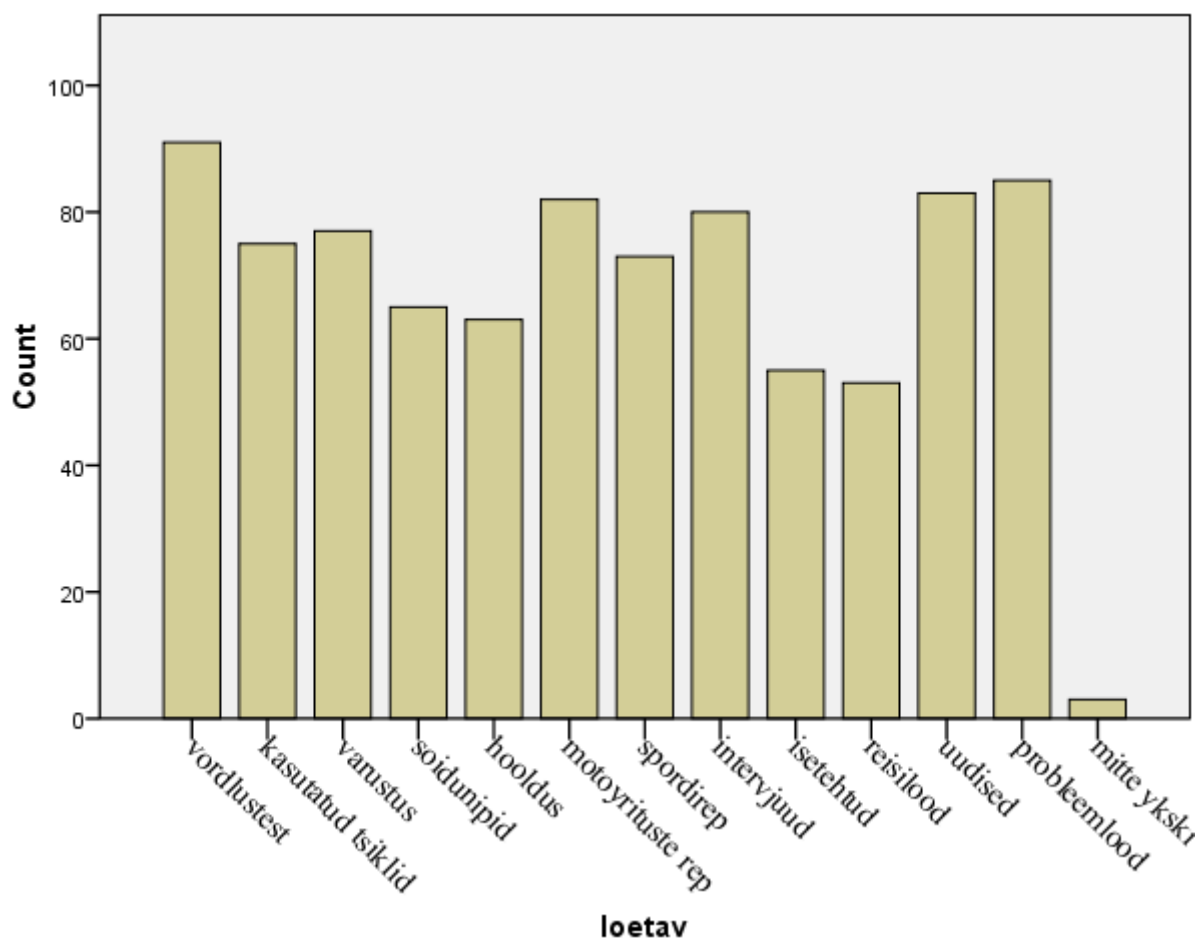
Joonis 14

Paigutades lugude meeldivuse pingeritta vastuse esinemissageduse järgi, ilmneb, et lugejad küll hindavad väga reisilugusid, kuid ei pea nii vajalikuks neid rohkem lugeda. Ülejäänud teemade puhul nii suurt erinevust kahe kategooria vahel ei ole, pingereas on vaid osad teemad omavahel kohad vahetanud.

Väga meeldib lugeda		Tahaks rohkem lugeda	
1. sõidunipid	58,7%	1. sõidunipid	44,7%
2. reisilood	58,4%	2. hooldus	35,9%
3. hooldus	56,9%	3. isetehtud	35,9%
4. isetehtud	55,5%	4. varustus	34,7%
5. kasutatud	54,1%	5. kasutatud	33,2%
6. varustus	52,0%	6. võrdlustest	29,8%
7. intervjuud	43,4%	7. reisilood	26,7%
8. võrdlustest	42,3%	8. intervjuud	22,9%
9. motoüritused	37,0%	9. motoüritused	12,6%
10. uudised	29,9%	10. uudised	11,8%
11. probleemlood	24,6%	11. spordirep	11,5%
12. spordirep	16,7%	12. probleemlood	8,4%
13. mitte ükski	1,1%	13. mitte ükski	1,5%

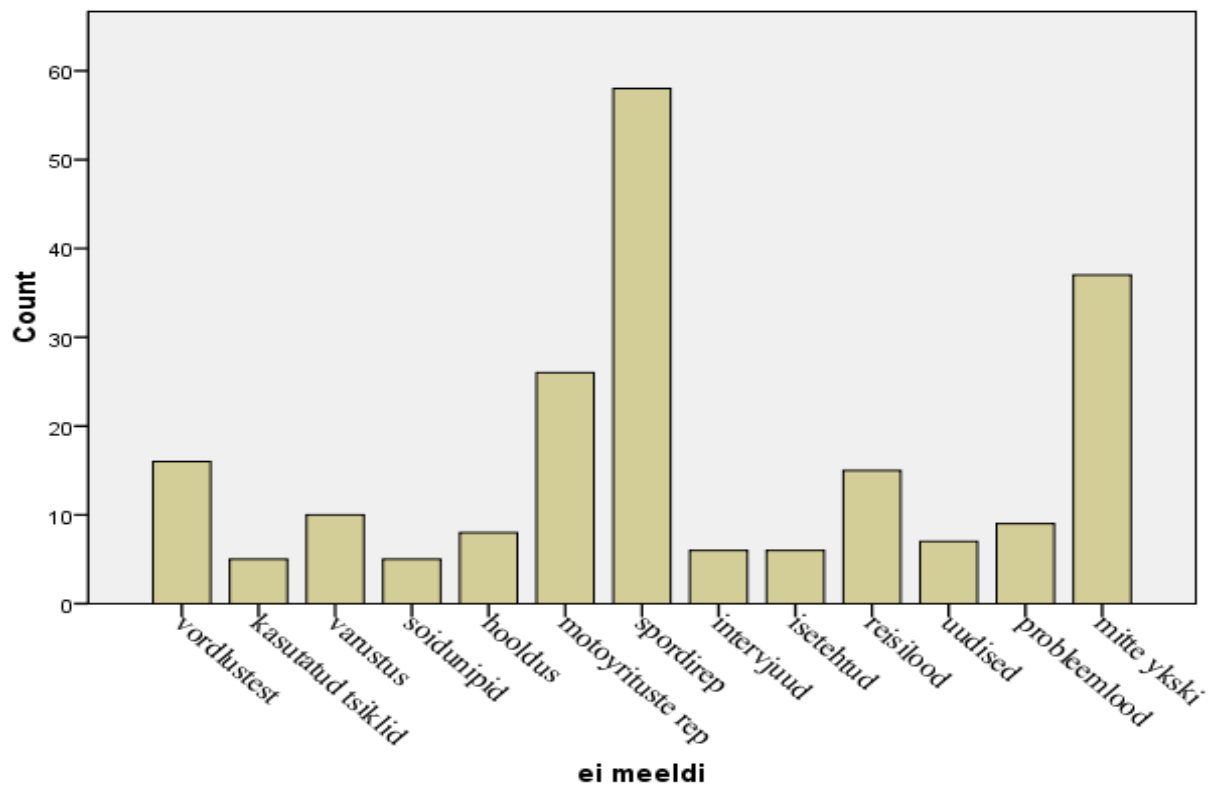
Tabel 3

Küsimusele, millised artiklid on loetavad vastustest selgus, et lugejad peavad sisuliselt kõiki artikleid ja teemasid vähemalt loetavateks (vt joonis 15). Huvitaval kombel peetakse tulemuste järgi vähem loetavateks neid artikleid, mis meeldisid rohkem ja mida tahetakse rohkem. Selle põhjuseks võib olla osade vastajate käitumine, kes ei märkinud loetavateks neid artikleid, mida nad märkisid väga meeldivateks teemadeks. Sellest eeldusest lähtuvalt saab väita, et üldiselt peavad Motomaania lugejad kõiki ajakirjas käsitletavaid teemasid üldiselt vähemalt loetavateks, isegi kui neile endale need väga ei meeldi.

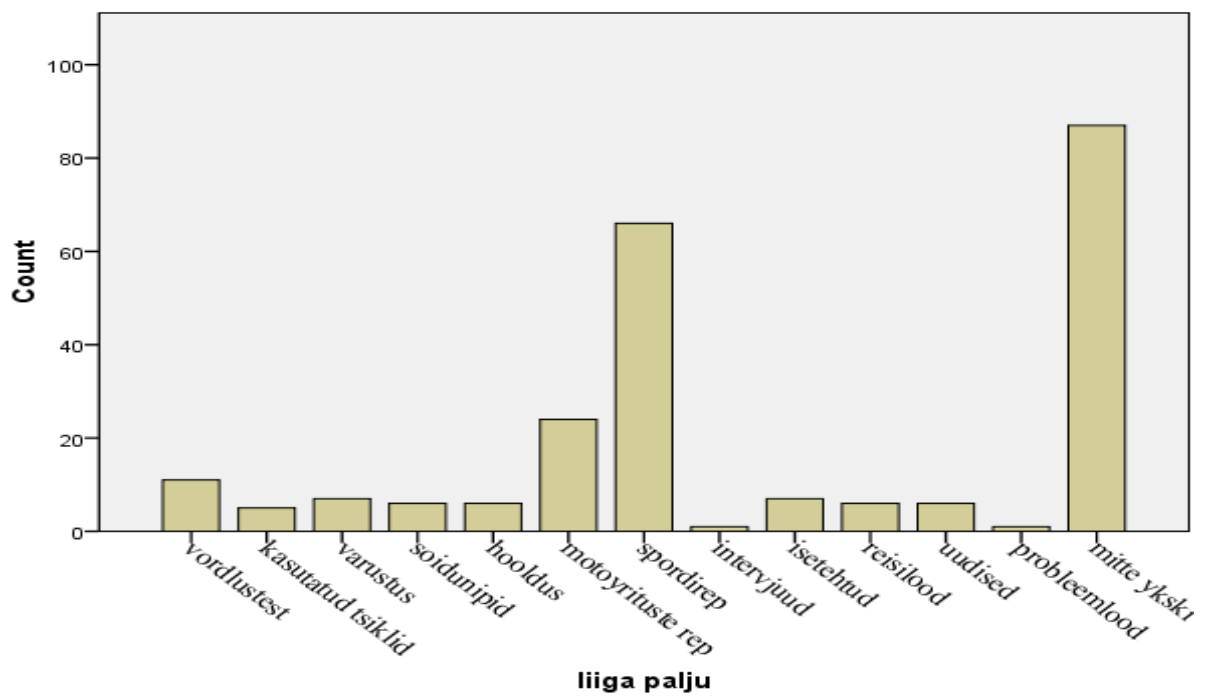

Joonis 15

Küsimused mittemeeldinud artiklitest ja liigsetest artiklitest andis pöördvõrdeliselt suhteliselt samalaadse pildi kui positiivsete arvamuste kohta, ülekaalukalt kõige vähem meeldivamateks artikliteks nimetatakse motoürituste ja spordiürituste reportaaže. Samas ei ole paljude lugejate arvates ükski teema ebameeldiv ning enamuse arvates ei ole ühtki teemat liiga palju. Oluline oleks veel tähele panna, et negatiivsetele küsimustele vastati oluliselt vähem kui positiivsetele (vt tabelite vertikaaltelgede väärtused), vaid kõige vähem meeldivad teemad joonistuvad reljeefselt välja. (vt joonis 16 ja 17).

Joonis 16

Joonis 17

4.2.3 Lugejate grupid

Eesmärgiga selgitada välja lugejate jaotumist erinevatesse gruppidesse võrdlesin küsitlusele vastanute vastuseid lugude meeldivuse kohta erinevate sotsiaalsete ja motohobi kirjeldavate indikaatorite vahel. Kasutasin seejuures vastuseid küsimusele „Millistel teemadel soovid sa Motomaaniast rohkem lugeda?“, kuna selle küsimuse vastuste variatiivsus oli selgem kui küsimuse „Millised lood sulle väga meeldivad?“ puhul.

Võrdlesin risttabelite (vt Lisa 4) kaudu lugude meeldivust vastanute vanuse, haridustaseme, sissetuleku, elukoha, aastase läbisõidu, sõidukohtade ja kasutatava tsiklitüübi vahel ning koondasin olulisemad erinevused üldistest trendidest tabelisse 4. Analüüsisides risttabelleid tõin välja just need erinevused, kus mingi konkreetse näitaja kaudu kirjeldatavate lugejate eelistused erinesid ülejäänutest või üldistest lugude meeldivuse trendidest. Siinjuures on oluline märkida, et erinevused lugemiseelistustes erinevad nimetatud gruppide vahel üldjuhul vaid mõne protsendi jagu ehk statistilise vea piiril. Siiski, kuna mitmete jaotuste puhul oli tegemist skaleeritud küsimustega, saab väita, et teatavad trendid on olemas.

Teemad	Sotsiaalsed või hobilised indikaatorid	
	Teema meeldib rohkem kui teistele	Teema meeldib vähem kui teistele
sõidunipid	Üle keskmise sissetulek Juht, ettevõtja, spetsialist, üliõpilane	Põhiharidus, keskharidus Sõiduvahend: cruiser, roller, mopeed
Isehitatud tsiklid	Põhiharidus, keskharidus Kuni keskmine kuupalk Sõiduvahend: cruiser, roller, mopeed Õpilane, üliõpilane, tööline Alla 30-aastane	Krossisõitja Elukoht: suur linn Ettevõtja, juht Üle 30-aastane
reisikirjad	Üle keskmise sissetulek Sõiduvahend: matkaenduro,	Läbisõit kuni 1000km/a Krossisõitja

	matkatsikkel Elukoht: suur linn	Juht
Motoürituste reportaažid	Krossisõitja Sõiduvahend: hardenduro	Sõiduvahend: matkaenduro, matkatsikkel
Kasutatud tsiklid	Üliõpilane, tööline	Ettevõtja

Olulisteks indikaatoriteks erinevate lugejagruppide kirjeldamisel said viis artiklite teemadegrupi: kasutatud tsiklid, sõidunipid, isehitatud tsiklid, reisikirjad ja motoürituste reportaažid, läbi erineva suhtumise neisse artiklitesse saab üldistatult võib välja tuua kolm põhilist gruppi, mille tinglikud nimetused oleksid linnamees, maamees ja maastikuspordi mees.

Linnamees elab kas Tallinnas või Tartus, ta on üle 30 aasta vana, tema sissetulek on üle keskmise kuupalga, tal on kas keskeri- või kõrgharidus ning ta on kas juht, ettevõtja või spetsialist. Ta eelistab sõita kas matkatsikli või matkaenduroga. Talle meeldivad pigem reisilood ja sõidunippe tutvustavad artiklid ning väga ei meeldi artiklid kasutatud tsiklitest.

Maamees elab kas maakonnas või väiksemas linnas, ta on alla 30 aasta vana, tema sissetulek on kuni keskmine kuupalk, tal on põhi- või keskharidus, ametilt tööline või õpilane. Ta sõidab aastas kuni 1000 kilomeetrit ning sõiduvahendiks on kas cruiser, mopeed või roller. Talle meeldivad rohkem kui teistele lood kasutatud ja isehitatud tsiklitest, vähem kui teistele meeldivad artiklid sõidunippidest.

Maastikuspordi mees harrastab motokrossi või sõidab hardenduro tsikliga, talle meeldivad rohkem kui teistele reportaažid motosportdivõistlustelt ning meeldivad vähem lood kasutatud ja isehitatud tsiklitest ning reisilood.

5 Järeldused, diskussioon

Käesolev uurimus käsitles ajakirja Motomaania ja selle lugejat, lugeja hinnanguid artiklitele ja seoseid artikliteemade ja lugejate mootorratta-alase käitumise vahel. Töö eesmärgiks oli uurida, milline on Motomaania sisuline ülesehitus, lugeja suhtumist ajakirja võrreldes teiste tehnikaajakirjadega, lugejate eelistusi ajakirja sisu osas ning lugejate eelistuste seoseid lugejate sotsiaalsete näitajate ja mootorratta-alase käitumisega.

Selle uurimuse käigus uurisin sisuanalüüsi kaudu Motomaania artiklite jaotumist temadeks, samuti viisin läbi lugejaküsitluse. Küsitluse käigus uurisin lugejate suhtumist teistesse tehnikaajakirjadesse, motoalast käitumist ning arvasi Motomaania artiklitest.

Ajakirjas Motomaania on temaatiliselt kõige rohkem ilmunud uudiseid, kuid kuna tegemist on valdavalt lühiuudistega, siis ei avalda need ajakirja mahule nii suurt mõju. Kõige rohkem on Motomaanias ilmunud reportaaže spordivõistlustelt, reportaaže muudelt motoüritustelt ning mootorrattaste hoolduse temalisi artikleid. Mõnevõrra vähem on uute mootorrattaste tutvustusi ja kolumne või arvamusi, viimaste seas ka lugejakirjad. Hooldusteemaliste artiklite suure osakaalu põhjuseks on pea iga numbril vahel ilmunud lisaleht Garaaž, mis sisaldab vaid hoolduse ja remondiga seotud artikleid.

Motomaania lugeja on küsitluse andmetel ajakirja suhtes väga lojaalne. Kui teiste Eesti tehnikaajakirjadega puutuvad vastanud kokku pigem vähe ja juhuslikult, siis Motomaania igat numbrit ostab või on tellija suurem enamus. Samuti loevad küsitletud lugejad Motomaania üldiselt kaanest-kaaneni või suuremas osas läbi, ka on küsitletutest rohkem kui pooled näinud praktiliselt iga ajakirja väljaantud numbrit. Lojaalsus ajakirja vastu on eriti silmatorkav arvestades asjaolu, et aastatel 2004-2007 ilmus ajakiri väga kaootiliselt. Sellest võib järeldada, et Motomaania tarbija käitub meediakanali valikul selektiivselt, eelistades seda väljaannet, mis on talle mingil põhjusel olulisem, mitte ei vaata Motomaaniat kui ühte tehnikaajakirjadest. Motomaania lugeja ei ole mitte niivõrd tehnikaajakirjade lugeja, kes lisaks loeb ka Motomaaniat, vaid on pigem teadlik Motomaania lugeja ning võib lugeda veel teisi ajakirju. Samuti on lugeja kaasahaaratus Motomaania suhtes kõrge, lugeja süveneb ajakirja sisusse olulisel määral. See näitab, et Motomaania ostmine ei ole mitte juhuslik emotsioonios, vaid teadlik valik, mis lähtub mingist vajadusest, olgu need siis grupikuuluvust rõhutavad või soov saada täiendavat

infot, vahendatud kogemusi.

Lugejaküsitlusele vastanutele meeldisid kõige rohkem ning soovisid lugeda rohkem lugusid sõidunippidest ja –soovitustest, hooldusest, isehitatud tsiklitest, natuke vähem ka varustusest ja kasutatud tsiklitest. Küsitlusele vastanutele ei meeldi ülekaalukalt ning soovisid edaspidi näha ajakirjas vähem reportaaže spordivõistlustelt, aga ka reportaaže muudelt motoüritustelt, ülejäänud teemade mitte-meeldivus oli oluliselt väiksem. Loetavaks peavad vastanud praktiliselt võrdselt kõiki ajakirjas käsitletud teemasid.

Kui lähemalt vaadata erinevate eelistustega vastanute grupe võrreldes kõige rohkem või vähem meeldinud teemade suhtes, täpsustuvad grupid, kellele mis teemad meeldivad või ei meeldi. Samuti saab lugejad jaotada tinglikesse gruppidesse. Kõige üldisem tendents on, et lugejad eelistavad eelkõige neid teemasid ja artikleid, millega neil on isiklik side, mis räägivad sellest motohobi valdkonnast, mis neile rohkem huvi pakub. Nii tunnevad motosportiga tegelejad rohkem kui teised huvi motosporti lugude vastu, väikese aastase läbisõiduga lugejad loevad vähem kui ülejäänud reisikirju ning üle keskmise sissetulekuga lugeja ei taha kasutatud tsiklitest lugeda nii palju kui alla keskmise sissetulekuga lugeja. Kuid oluline on samas tähele panna, et loetavaks nimetavad vastajad praktiliselt samavõrra pea kõiki erinevaid artikleid ja teemasid. See tähendab, et kuigi lugeja eelistab ja tahab rohkem lugeda enda huvivaldkonnast, ta siiski üldiselt aktsepteerib, et ajakirjas on ka teiste motovaldkondade artikleid, mis talle võib-olla ehk väga suurt huvi ei paku. Sellise valikuga näitab lugeja, et ta on siiski eelkõige praktiline, isegi omakasu taotlev, kuid siiski mõistab ka laiemalt grupihuviseid.

Lugejatele kõige rohkem huvi pakkuvad artiklid on seotud praktiliste tegevustega, sooviga omandada praktilisi lisateadmisi, mida saaks ise ära kasutada. Sellised artiklid on kindlasti sõidunippide ja hoolduse teemalised lood, ka varustusest, aga ka isetehtud tsiklite lood ja reisikirjad, millest saab ammutada vajalikke teadmisi samade tegevuste jaoks. See näitab ajakirja kasvatuslikkust, lugejate soov saada targemaks, haritumaks, koguda kogemusi.

Jaotasin ajakirja lugejad vastavalt lugude meeldivusele ning sotsiaalsetele ja hobikäitumise tunnustele kolme tinglikusse gruppi: linnamees, maamees ja maastikusporti mees. Iga grupp esindab mingit sotsiaalset gruppi ja ka teatud motoalase käitumisega lugejaid. Kõige

selgemini teistest eristuv on maastikuspordi grupp. Sellesse kuuluvad lugejad on kas krossi- või enduurosõitjad, sellest ka grupi nimi. Nende kõige selgem erinevus võrreldes teiste gruppidega tuleb välja nende huvi motosportartiklite vastu ning vähesem huvi kasutatud tsiklite vastu, muudes artiklikategooriates on nende eelistused üldiselt sarnased teistega. Samuti tunnevad nad pigem rohkem huvi hoolduse ja valdkondlike sõidunippide vastu, samas vähem reisilugude, isehitatud ja kasutatud tsiklite vastu. Kuna võib eeldada, et nende sissetulek on seoses nende mitte just odavale spordiharrastusele üle keskmise, siis suur osa nende eelistustest on sarnane teiste üle keskmise sissetulekuga lugejatega.

Linnameeste gruppi kuuluvad pigem linnades elavad üle 30-aastased heal majanduslikul järjel olevad ja karjääri tegevad mehed, neile mõningal määral vastandub maameeste grupp, kes pigem elab väikelinnas või maakonnas, on alla 30 aasta vana, keskmise või väiksema sissetulekuga ning pigem lihttööline või õpilane. Selline kahetine jaotumine näitab järjekordselt Motomaania ja üldse mootorratturite heterogeensust. Saab välja tuua mõningaid üldistusi mõlema grupi kohta, näiteks tunnevad jõukamad rohkem huvi matkalugude ning sõidunippide vastu, samas kui vähem jõukamad tahavad rohkem lugeda isehitatud ja kasutatud tsiklitest. Samas ei jookse kahe grupi vaheline piir ainult sotsiaalseid näitajaid pidi. Nii sõidab maamees aastas vähem läbi ning tema eelistatud tsiklimudeliks on custom, samas kui linnamehed vaatavad pigem matkaenduro või matkatsikli poole. Kui maastikuspordi mehe puhul olid vahe tegemine selgem, siis nende kahe grupi puhul on piir väga tinglik ja kokkuleppeline, pigem on suur osa lugejatest mingi kombinatsioon nende kahe grupi tunnustest.

Küll aga võib väita, et kumbki neist gruppidest ei ole arvuliselt oluliselt suurem üksteisest ning pigem on mõlemad grupid suuremad kui maastikuspordi grupp. Selle seletab ära näiteks madal üldine huvi koondarvamustes spordireportaažide vastu. Samas on linna- ja maameeste gruppide jaoks rohkem huvi pakkuvad teemad ka üldises lugejate meeldivusskaalal tipus. Kui neid järeldusi aga võrrelda seni ajakirjas ilmunud artiklitega, siis tuleb välja, et ajakirja on pigem tehtud suunitlusega maastikuspordi meestele, teised kaks gruppi on saanud konkreetset gruppi huvitavaid artikleid suhteliselt vähem. Seega on ajakirjal olnud nõ sihik paigast ära, kellele ja kelle jaoks ajakirja tehakse.

Analüüsid kogutud andmeid, tuleb välja paradoks: ajakirjas kõige rohkem ilmunud lood, kui uudised välja jätta, on lugejate hulgas kõige ebapopulaarsemad, kuid siiski peetakse praktiliselt kõiki teemasid loetavateks ja lugejad on ajakirja suhtes väga lojaalsed. Selle ilmingu üheks tagapõhjaks võib ehk olla toimetuse arusaam Motomaania rollist kui mootorratturite grupiidentiteedi kandjast. Kuna kaks kõige nähtavamad grupiidentiteedi ilmnemise kohta on avalikud üritused, olgu siis spordiüritused või muud mototeemalised avalikud üritused, siis võibki siit olla tekkinud toimetuse seisukoht, et neid tuleb ka kindlasti kajastada. Samuti võib siin olla tegemist toimetuse enda isiklike huvidega: kuna neile meeldivad väga spordiüritused ja muud motoüritused, siis nad kajastavadki neid rohkem. Selge on sel puhul see, et lugejate enamuse arvamus ja toimetuse arvamus teemade olulisuse või meeldivuse kohalt läheb kohati lahku, kuid siiski lugejad on säilitanud lojaalsuse väljaande suhtes.

Säilitamiseks oma seniste lugejate lojaalsust ning suurendamiseks nende rahulolu ajakirjaga, võiks toimetusele soovitada mõelda artiklitevaliku muutmise või kohendamise peale. Lisaks on ka probleem ajastusega, kord kuus ilmuv asjakirjas on üldiselt mõttetu avaldada tulemusi võistlustest, mis toimusid mitu nädalat tagasi ja mille tulemusteni saab huviline mitmeid teisi kanaleid pidi. Tõenäoliselt peaks toimetuse valima kahe võimaliku lähenemise vahel: kas pakkuda senise lihtsalt kirjeldava reportaaži asemel rohkem süvendatud analüütilist infot, mis tähendaks lugudele esitatava kvaliteedinõuete ja ka kirjutamiseks vajaliku ajamahu tõusu või selleteemaliste artiklite olulist vähendamist säästmaks neist suuremat osa lugejatest, kaotades sellega osa lugejatest, kes on spordile aktiivsed kaasaelajad. Ajastatuse küsimus on ka uudiste juures, kuuajalise ilmumistsükliga väljaande puhul tuleks tõsiselt kaaluda nii suure hulga uudiste avaldamist, kuna suur osa neist on arvatavasti kaotanud oma uudisväärtuslikkuse, sest on leidnud juba kajastust teistes infokanalites.

Teiseks tuleb lugude valikul tähelepanu pöörata lugejate väga suurele huvile sõidunippide vastu. Uuritud ajakirja numbrites on selleteemalisi artikleid ilmunud vähem kui üks artikkel numbri kohta, samas kui lugejate üldine huvi selle teema vastu on väga suur. Seega oleks mõistlik alustada selle valdkonna artikliteseeriat või püsirubriiki. Praktiliselt sama kõrge huvi on lugejatel hoolduse-remondi temaatika vastu. Kuna vaadeldud ajakirjades juba on seda teemat puudutavate artiklite maht suur, võiks mõelda rohkem nende artiklite sisuvalikule. Tõenäoliselt oleks lugejate poolt tervitatav sarnaselt teistele Eesti tehnikaajakirjadele

tarbijakaitseteemade sissetoomine. Seda ideed toetab ka lugejate suur huvi varustuse temaatika vastu, mis on seni ilmunud lugudest suhteliselt väheesinev temaatika, samuti kasutatud mootorrataste testid ja võrdlustestid, mille vastu on suur huvi, aga millest seni on suhteliselt vähe kirjutatud.

Arvestades praegust majandussurutist ning seoses sellega ka inimeste huvi, või õigemini võimaluste vähenemist hobidele pühendumiseks, võib ennustada, et suure tõenäosusega Motomaania lugejate hulk lähiajal oluliselt tõuse, aga ka ei lange isegi siis, kui toimetuse ei vii ajakirja sisse eelpool ette pandud muudatusi. Olles turul olnud rohkem kui neli aastat, on Motomaania vähemalt mootorratturite seltskonnas üldiselt tuntud väljaanne ja omandanud teatava imago, mis kindlasti küll erineb oluliselt väiksemate huvigruppide piires. Samas on oluline märkida, et Motomaania lugejad on heterogeenne grupp, vaadates näiteks lugejate kasutatavate mootorrataste liikide suhteliselt ühtlast jaotumist. Seega ei saa väita, et Motomaania oleks pigem mingi kitsama mootorratturite seltskonna lemmik, lugejad on siiski väga erinevad. Seega on üldiselt õigustatud väga laia teemadevalikuga ajakirja väljaandmine, keskendumine rohkem kitsamatele valdkondadele, nagu on antud juhul mõningal määral juhtunud spordi- ja seltskondlike üritustega, ei ole pikemas perspektiivis mõttekas, sest see tähendaks lugejate kaotust.

Võib eeldada, et on palju neid lugejaid, kes ostavad Motomaaniat tihti vähemalt osaliselt sellepärast, et see ajakiri on olemas, olles Eesti mootorratturite kogukonna väljapoole paistev osa, sisu või ajakirjast saadava oluline info ei ole ainus ja põhiline ostmise argument. Teisalt on kindlasti palju neid mootorrattureid, kes on ajakirja ostnud korra või paar, pettunud sisus ning edaspidi enam ei osta. Kindlasti ootavad kõik lugejad ajakirjast artikleid eelkõige neid huvitavatel teemadel, kusjuures valdav enamus loodab saada praktilisi juhiseid ja näpunäiteid. On selge, et kõigile meeldivat ajakirja on võimatu teha ning mootorratturite seltskond ei ole homogeensete eelistustega. Siiski peaks eesmärgiks olema, soovides olla oma sotsiaalse grupi „häälekandjaks“, et ajakirjas saaks kajastatud eelkõige suurema enamuse huvide valdkond, unustamata loomulikult ära ka vähemusgruppe suurema kogukonna sees. Muidu võib ajakiri hakata kaotama lugejaskonda ja usaldust ning võib muutuda pigem väikese kildkonna sisemiseks asjaks, mitte laiema grupi üldhuviajakirjaks. Eesti väikesel turul tähendaks see aga ilmselgelt peatset ajakirja tegevuse lõppemist, millest aga oleks väga kahju. Eesti ajakirjandusmaastik kaotaks sellest palju.

Kokkuvõte

Antud töö käsitleb ajakirja Motomaania ja selle lugejat, uurides ühelt poolt seni ajakirjas ilmunud artikleid ja teiselt poolt küsitledes lugejaid nende eelistuste kohta.

Motomaania uurimine on oluline, kuna olles spetsialiseeritud ajakiri ja kajastades eelkõige ühe grupi, mootorratturite, jaoks olulist infot, on ta lisaks informeerimisfunktsioonile ka gruppi koondav, identiteeti hoidev ja arendav.

Töö eesmärgiks oli uurida Motomaania lugejate arvamusi ajakirjast ning nende vastavust ajakirjas seni ilmunuga. Selleks uurisin ajakirjas ilmunud artiklite temaatilist jaotumist ning lugejate arvamusi ilmunud artiklitest, soove edasiste teemade valikul ning ka mootorratta-alast käitumist ja eelistusi.

Eesmärkide täitmiseks viisin läbi standardiseeritud lugejaküsitluse ning ajakirja kvantitatiivse sisuanalüüsi. Standardiseeritud küsitlus koosnes kahest suuremast osast. Esimeses osas küsisin lugejate tarbimisharjumusi ja hinnanguid Eesti tehnikaajakirjade suhtes ning tehnika-alaste veebide külastamise kohta. Samuti uurisin lugejate arvamust Motomaanias ilmunud artiklite kohta temaatilise jaotuse kaudu, muuhulgas küsides lugejate eelistusi, millest võiks ajakiri kirjutada rohkem ning millest vähem kui seni. Küsitluse teises osas uurisin lugejate mootorratta-alaseid käitumisi ja hoiakuid, samuti erinevaid sotsioloogilisi andmeid. Kvantitatiivse sisuanalüüsi käigus uurisin Motomaania artiklite teemade esinemissagedust, artiklite pikkusi ja erinevate autorite esinemist. Interneti teel läbi viidud lugejaküsitlusele vastas 289 Motomaania lugejat, sisuanalüüsis uurisin 20 ajakirja numbri 623 artiklit aastatest 2004-2008. Küsitluste ja sisuanalüüsi käigus saadud andmeid töötlesin ja analüüsisin tabelarvutusprogrammiga Excel ja statistilise analüüsi tarkavaraga SPSS.

Sisuanalüüsi tulemusel selgus, et ajakirja Motomaania kõige sagedasemad lood lühiuudiste kõrval on artiklid hooldusest ning reportaažid spordivõistlustelt ja muudelt üritustelt. Samuti on igas vaadeldud numbris olnud vähemalt üks artikkel uutest mootoratastest, võrdlustest, reisilugu ja arvamus, ülejäänud teemasid on esinenud harvem. Kõige tavalisem ajakirja artikli maht oli üks või kaks lehekülge, samuti väiksemad kui 1 lk võtvad artiklid.

Küsitluse tulemusel väljaselgitatud lugeja koondportree järgi on Motomaania lugeja 20 kuni 39-aaastane mees, kellel on kesk- või keskeriharidus, ametilt spetsialist, aga ka tööline, õpilane või üliõpilane, tegevusvaldkonnaks tööstus, tehnika, IT või kaubandus. Lugeja keskmine sissetulek on kas kuni kaks keskmist palka või siis alla keskmine palga.

Analüüsi tulemusel selgus, et Motomaania lugejad on ajakirja suhtes väga lojaalsed, 2/3 vastanutest on kas ajakirja tellijad või ostavad seda regulaarselt, samuti loeb 87% neist ajakirja läbi kas kaanest kaaneni või suuremalt osalt. Ka on 57% vastanutest näinud kas kõiki või suuremat enamust kõigist ilmunud Motomaania numbritest. Samas, 61% vastanutest puutuvad teiste Eesti tehnikaajakirjadega kokku juhuslikult või üldse mitte.

Kõige rohkem tundsid küsitlusele vastanud huvi artiklite vastu sõidunippidest, hooldusest, kasutatud tsiklitest, varustusest, isehitatud tsiklitest ja reisikirjeldustest. Kõige vähem tundsid vastanud huvi motovõistluste reportaažide ja muude motoürituste reportaažide vastu. Samas on neid, kellele mingid teemad ei meeldinud, üldjuhul suhteliselt vähe võrreldes nendega, kellele need lood meeldisid. Samuti peab suur osa lugejatest suuremat osa artiklitest loetavateks isegi siis, kui need artiklid ei ole spetsiaalselt nende huviala kohased.

Kõrvutades lugejate sotsiaalseid näitajaid ja tsikliteemalisi eelistusi rohkem meeldivate artikliteemadega, selgitasin välja kolm tinglikku lugejagruppi. Maastikuspordi mees sõidab kas motokrossi või enduurot ning loeb spordireportaaže. Linnamees on suuremas linnas elav üle 30-aastane spetsialist või juht ning eelistab reisi- ja sõidunippide artikleid. Maamees on väiksemas linnas või maakohas elav alla 30-aastane tööline või õpilane, kes pigem sõidab cruiseri, rolleri või mopeediga ning loeb pigem isehitatud või kasutatud tsiklitest.

Sisuanalüüsi ja lugejaküsitluse andmeid kõrvutades selgus, et seni kõige arvukamalt ilmunud artiklite vastu tunnevad lugejad kõige vähem huvi, välja arvatud hoolduse teemalised artiklid. Samavõrd kui lugejad ei taha lugeda ürituste kohta, soovivad nad nende artiklite arvu vähenemist ajakirjas.

Seega on praeguse ajakirja teemadevalikus oluline lahknevus lugejate soovidest. Toimetus peaks kaaluma võimalikke ajakirja edasise arengu teid teemavalikul, millest mõned pakub välja ka analüüs. Tõenäoliselt lühiajaliselt selline reaalsuse ja soovide lahknemine ajakirja lugemust ei mõjuta, kuid pikaajalise eduka tegevuse tagamiseks tuleks toimetusel täpsustada eesmärke ning vastavalt vajadustele ja võimalustele muuta ajakirja seniseid rõhuasetusi.

Summary

“Magazine *Motomaania* and its readers”

Keywords: motorcycle magazines, tech magazines, Estonia, media content, goals of publication, group identity.

The thesis describes an Estonian motorcycle magazine *Motomaania* and its readers' profiles and preferences in reading the magazine.

The primary question of the research was: does a magazine be more than merely a source of information for a certain group, can the magazine carry more a role of the unifier of the group more than an informer and the group members purchase and read the magazine primarily because of the belonging to the group and less for the information the magazine offers.

I studied the magazine in two main methods, by content quantity analysis and magazine readers' poll. The primary interest of the research was to compare the content of the magazine issues and the preferences of the readers. The content analyze was done about the magazines from 2004 to 2008. The poll was carried out through the internet polling. Questions to the readers were in three main blocks: what is their relation to the other automotive magazines, how they use and what they prefer to read from the *Motomaania*, and what their habits are in motorcycling.

From the content analysis appeared that the most often printed sorties are about the maintenance issues, motorcycling sporting events and other motorcycling social events. From the poll results appeared that readers are mostly interested in stories about maintenance, equipment, riding techniques, travelling stories and home-built bikes. At the same time readers disliked most stories about motorcycling sporting events and other motorcycling social events.

From the readers' poll also appeared that the readers are not very interested in other automotive magazines but are devoted readers of the *Motomaania*, most of the respondents are subscribers on purchase every issue, most of them read almost every story of the magazine and most of them have seen majority of the magazine numbers ever issued.

The analysis of the results of the researches showed that there's a fundamental gap between the content of the magazine and the readers expectations but nevertheless the magazine readers are very loyal.

From the comparing of the readers' preferences of the stories and readers' social indicators and preferences in practicing motorcycling there could be found three hypothetical groups of readers: off-road guy, city guy and countryside guy. Every group has its' significant preferences in choosing articles to read and also distinct social and behavioral distinctions.

The conclusion of the thesis is that the editors of the magazine might have to adjust the content of the magazine to the more favorable to the readers to be more successful in long term and not to loose the loyalty of the readers. The motorcycling sports stories are important to the readers group thou and if the magazine is not interested in loosing them as readers the content of the magazine must be adjusted in very thorough way.

The *Motomaania* as the only Estonian general motorcycle magazine is definitely an important publication in the Estonian media field. The loyalty of the readers is conspicuous and therefore it would very sorry if the magazine would disappear from the scene because of the possible long term wrong decisions.

Kasutatud kirjandus

- Haug, Arvo (2004). Diagnoos motomaania. *Motomaania* (1): lk 2.
- Hurt, Roland (1990). Hea lugeja! *Autorevüü* (1): lk 2.
- Juhtkiri (1957). *Tehnika ja Tootmine*,(1): lk 2.
- Kabonen, Kullo (2004). Juhtkiri. *Motomaania* (1): lk 2.
- Kabonen, Kullo (2004). Motomaania esikaas, mida ei tulnudki. *Motomaania* (2) lk 3.
- McQuail, D. (2003). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Märt, H. (1957). Motoroller „Vjatka. *Tehnika ja Tootmine* (10): lk 34
- Palu, Arseni (1957). „Uutest mootorsõidukitest: Mootorrollerid.“ *Tehnika ja Tootmine* (7): lk 32
- Rüütel, Raido (1993). *Autoleht* (000): lk 2.
- Saik, Enn (1991). Kust tuled ja kuhu lähed, mootorratas? *Tehnika ja Tootmine* (5-10).
- Sang, Andres (2009). *Ülevaade Eestis ilmunud tehnika- ja autoajakirjadest*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- Urbanik, Helen (2009). *Autori intervjuu*, Tallinn, 3.mai.
- van Dijk, T.A. (2005). *Ideoloogia. Multidistsiplinaarne käsitus*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Lisa 1

Kvantitatiivse sisuanalüüsi kodeerimisjuhend

1. Artikli teema	2. Artikli maht	3. Artikli autor
1. Uue tsikli tutvustus	1. 1lk	1. Toimetuse liige
2. Võrdlustest	2. 2lk	2. Püsikirjutaja
3. Kasutatud tsikli tutvustus	3. 3lk	3. Välisautor
4. Varustuse tutvustus	4. 4lk	4. autorita
5. Sõidunipid ja –soovitused	5. 5lk	
6. Hoolduse nipid ja –soovitused	6. 6lk	
7. Reportaaž motoüritustelt	7. 3/4lk	
8. Reportaaž spordivõistlustelt	8. 1/2lk	
9. Intervjuu	9. 1/4lk	
10. Lugu isehitatud tsiklist	10. Väiksem	
11. Reisilugu	11. Suurem	
12. Uudis		
13. Probleemlugu		
14. Arvamus/kolumn		
15. ajalugu		
16. Ei ükski		

Lisa 2

Lugejaküsitlus

moto maania

lugejaküsitlus

Palun aita teha Motomaania paremaks, vastates allpool olevatele küsimustele.

NB! Küsimustik on kahel lehel. Vastuste salvestumiseks klõpsa lõpus vastavat nuppu.

Sina ja tehnikaajakirjad

Milliseid Eesti tehnikaajakirju lisaks Motomaaniale sa loed?

Tehnikamaailm

olen tellija ostan praktiliselt iga numbrit ostan aeg-ajalt vaatan mõnikord kuskil juhuslikult üldiselt selle ajakirjaga kokku ei puutu

AutoBild Eesti

olen tellija ostan praktiliselt iga numbrit ostan aeg-ajalt vaatan mõnikord kuskil juhuslikult üldiselt selle ajakirjaga kokku ei puutu

Autoleht

olen tellija ostan praktiliselt iga numbrit ostan aeg-ajalt vaatan mõnikord kuskil juhuslikult üldiselt selle ajakirjaga kokku ei puutu

Motokross

olen tellija ostan praktiliselt iga numbrit ostan aeg-ajalt vaatan mõnikord kuskil juhuslikult üldiselt selle ajakirjaga kokku ei puutu

Milliseid välismaiseid tehnikaajakirju sa loed?

Tellin või ostan praktiliselt iga numbrit:

Kirjuta nimetus

Aegajalt ostan või saan kuskil lugeda-lehitseda:

Kirjuta nimetus

Sina ja Motomaania

Kuidas saad Motomaania?

olen tellija ostan praktiliselt iga numbrit ostan aeg-ajalt saan sõbra käest vaadata muud

Mitut Motomaania erinevat numbrit oled näinud ja/või lugenud?

kõiki väljaantud numbreid praktiliselt iga numbrit suuremat osa päris mitmeid mõnda üksikut ühte

Kui põhjalikult sa ajakirja loed?

loen esimesel võimalusel kaanest-kaaneni loen ajapikku enam-vähem kõiki artikleid loen mõnda huvitavamat lugu lehitsen korra läbi

Kui mitu inimest sinu Motomaania eksemplari loeb?

üks kaks 2-5 üle viie

Mida sa arvad Motomaania lugudest?

Väga meeldivad:

- Võrdlusteid
- Kasutatud tsiklite tutvustused
- Varustuse tutvustused
- Sõidunipid ja -soovitused
- Hoolduse nipid ja -soovitused
- Reportaažid motoüritustelt
- Reportaažid spordivõistlustelt
- Intervjuud motoinimestega
- Lood isehitatud ratastest
- Reisikirjeldused
- Uudised
- Probleemlood
- Mitte ükski

Mitme vastuse valimiseks hoi klõpsates all Ctrl nuppu

Mitme vastuse valimiseks hoi klõpsates all Ctrl nuppu

- Võrdlusteid
- Kasutatud tsiklite tutvustused
- Varustuse tutvustused
- Sõidunipid ja -soovitused
- Hoolduse nipid ja -soovitused
- Reportaažid motoüritustelt
- Reportaažid spordivõistlustelt
- Intervjuud motoinimestega
- Lood isehitatud ratastest
- Reisikirjeldused
- Uudised
- Probleemlood
- Mitte ükski

Mitme vastuse valimiseks hoi klõpsates all Ctrl nuppu

Ei meeldi:

- Võrdlusteid
- Kasutatud tsiklite tutvustused
- Varustuse tutvustused
- Sõidunipid ja -soovitused
- Hoolduse nipid ja -soovitused
- Reportaažid motoüritustelt
- Reportaažid spordivõistlustelt
- Intervjuud motoinimestega
- Lood isehitatud ratastest
- Reisikirjeldused
- Uudised
- Probleemlood
- Mitte ükski

Mitme vastuse valimiseks hoi klõpsates all Ctrl nuppu

Mis teemal tahaksid sa Motomaaniast rohkem lugeda?

- Võrdlusteid
- Kasutatud tsiklite tutvustused
- Varustuse tutvustused
- Sõidunipid ja -soovitused
- Hoolduse nipid ja -soovitused
- Reportaažid motoüritustelt
- Reportaažid spordivõistlustelt
- Intervjuud motoinimestega
- Lood isehitatud ratastest
- Reisikirjeldused
- Uudised
- Probleemlood
- Mitte ükski

Mitme vastuse valimiseks hoi klõpsates all Ctrl nuppu

Mis teemal on sinu arvates liiga palju lugusid?

- Võrdlusteid
- Kasutatud tsiklite tutvustused
- Varustuse tutvustused
- Sõidunipid ja -soovitused
- Hoolduse nipid ja -soovitused
- Reportaažid motoüritustelt
- Reportaažid spordivõistlustelt
- Intervjuud motoinimestega
- Lood iseehitatud ratastest
- Reisikirjeldused
- Uudised
- Probleemlood
- Mitte ükski

Mitme vastuse valimiseks hõia klõpsates all Ctrl nuppu

Siin on sul võimalus kirjutada, mida võiks Motomaania juures paremaks teha. Kirjuta nii palju, kui soovid, räägi kõik südamele ära:

Kuidas sa hindaksid Motomaaniat võrreldes teiste ülalmainitud ajakirjadega?

- Motomaania ei ole nii hea   Motomaania on sama hea   Motomaania on parem   ma ei loe ühtegi teist ajakirja

Kas oled midagi ostnud või käinud mõnel üritusel pärast reklaami nägemist Motomaanias või www.motomaania.ee veebis?

- Korduvalt   paar korda on juhtunud   ühel korral   mitte kunagi

Sina ja veeb

Milliseid Eesti mototeemalisi veebe ja suhtluskeskkondasid sa külastad?

Igapäevaselt:

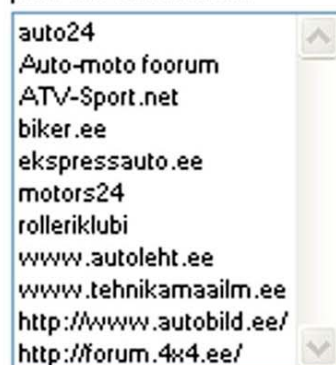
- auto24
- Auto-moto foorum
- ATV-Sport.net
- biker.ee
- ekspressauto.ee
- motors24
- rolleriklubi
- www.autoleht.ee
- www.tehnikamaailm.ee
- http://www.autobild.ee/
- http://forum.4x4.ee/

Mitme vastuse valimiseks hõia klõpsates all Ctrl nuppu

Mingeid teisi veebe?

Kirjuta nimi või aadress

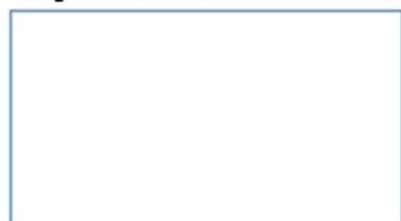
paar korda nädalas:

A dropdown menu with a list of website names and URLs. The items are: auto24, Auto-moto foorum, ATV-Sport.net, biker.ee, ekspressauto.ee, motors24, rolleriklubi, www.autoleht.ee, www.tehnikamaailm.ee, http://www.autobild.ee/, and http://forum.4x4.ee/. The menu has up and down arrow buttons on the right side.

Mitme vastuse valimiseks hoida klõpsates all Ctrl nuppu

Mingeid teisi veebe?

An empty rectangular text input field with a thin blue border.

Kirjuta nimi või aadress

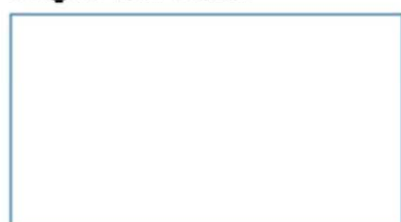
kord-paar kuus:

A dropdown menu with a list of website names and URLs. The items are: auto24, Auto-moto foorum, ATV-Sport.net, biker.ee, ekspressauto.ee, motors24, rolleriklubi, www.autoleht.ee, www.tehnikamaailm.ee, http://www.autobild.ee/, and http://forum.4x4.ee/. The menu has up and down arrow buttons on the right side.

Mitme vastuse valimiseks hoida klõpsates all Ctrl nuppu

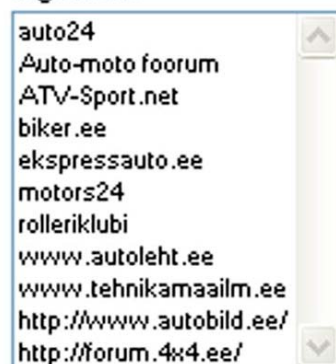
Mingeid teisi veebe?

An empty rectangular text input field with a thin blue border.

Kirjuta nimi või aadress

väga harva

A dropdown menu with a list of website names and URLs. The items are: auto24, Auto-moto foorum, ATV-Sport.net, biker.ee, ekspressauto.ee, motors24, rolleriklubi, www.autoleht.ee, www.tehnikamaailm.ee, http://www.autobild.ee/, and http://forum.4x4.ee/. The menu has up and down arrow buttons on the right side.

Mitme vastuse valimiseks hoida klõpsates all Ctrl nuppu

Mitte kunagi:

- auto24
- Auto-moto foorum
- ATV-Sport.net
- biker.ee
- ekspressauto.ee
- motors24
- rolleriklubi
- www.autoleht.ee
- www.tehnikamaailm.ee
- http://www.autobild.ee/
- http://forum.4x4.ee/

Mitme vastuse valimiseks hoiä klõpsates all Ctrl nuppu

Milliseid vöörkeelseid mototeemalisi veebe sa külastad...

Pidevalt:

Kirjuta nimi vöi aadress

Äeg-ajalt:

Kirjuta nimi vöi aadress

Kui tihti külastad Motomaania veebi?

- vaatan läbi RSSi praktiliselt iga päev mõned korrad nädalas paar korda kuus väga harva üldse mitte

Kuidas hindad Motomaania veebi?

- Suurepäärane päris hea, vajalik käib kah vöiks olla parem täielik jama pole vaadanud

Kus sa üldiselt eelistad lugeda motouudiseid?

- veebist trükiväljaannetest

Motomaania veebist saan eelkõige:

- pönevaid uudiseid
- meelelahtutust
- eelinfot ürituste kohta
- vajalikku, kasuliku infot
- fotosid ja ülevaateid vöistlustest jm üritustest

Mitme vastuse valimiseks hoiä klõpsates all Ctrl nuppu

Motomaania veebis.....

Vöiks olla rohkem

- Eesti motospordiudiseid
- Välismaiseid motospordiudiseid
- Uusi tsikleid
- Muid uudiseid
- Äjalugu
- Ürituste ülevaateid
- Ürituste fotosid
- Eelinfot
- Hoolduskutseid
- Huumorit
- Intervjuusid
- Liiklusohutust
- Matkamisest
- Mõnusat lugemist
- Motomaania elust
- Rolleritest
- Varustusest
- Kasulikke nippe

Mitme vastuse valimiseks hoiä klõpsates all Ctrl nuppu

Sinu tsikkel

Millise tsikliga sa sõidad?

Dropdown menu with options: krossikas, hardenduuro, matkaenduuro, cruiser, matkakas, naked, klassikaline, bike, mopeed, roller, ATV, quad, muu.

Mitme vastuse valimiseks hõia klõpsates all Ctrl nuppu

Mitu tsiklit, rollerit, mopeedi, ATV/d, quadi jms sul kokku on?

- 1 2 3 4 5 üle 5

Kus sa põhiliselt sõidad?

Dropdown menu with options: maanteel, linnas, kruusal, metsas, krossirajal, ringrajal.

Mitme vastuse valimiseks hõia klõpsates all Ctrl nuppu

Kui palju kilomeetreid aastas tavaliselt koguneb?

- alla 1000 1000-5000 5000-10 000 üle 10 000

Teen mototrenni:

- 2-3 korda nädalas ~3 tundi korraga või rohkem 1-2 korda nädalas ~2 tundi korraga kuni ~2 tundi nädala jooksul paar tundi paar nädala tagant veel harvemini üldse mitte

Tsikkel on sinu jaoks:

- igapäevasõiduk hobisõiduvahend spordivahend

Kui palju sa oma tsiklit oled täiustanud või tahaksid täiustada?

- Masin tehaseseades mõned pisikesed mugavustäiendused mõõdukalt kaunistusi ja/või mugavusvanustust (teine esiklaas, sadulakate, väike maaling, lisakroom vms)
 lihtsam mootorituning (teine summuti, õhufilter, isetehtud kerged täiustused) suuremahulisem kaunistus/mugavustäiendus (suurem värvitöö vm suured kaunistused, ohtvalt mugavuslisasid)
 oluliselt tuunitud (mootor/ülekanne/raam ümber ehitatud) iseehitatud tsikkel

Regulaarsed hooldetööd

- teen ise lasen sõbral/haabrimehel teha viin hooldusfirmasse viin margiesindusse

Pisiparandused, väiksem remont, väikesed täiendused

- teen ise lasen sõbral/haabrimehel teha viin hooldusfirmasse viin margiesindusse

Suurem remont, tõsisemad ümberehitused

- teen ise lasen sõbral/haabrimehel teha viin hooldusfirmasse viin margiesindusse

Mina ja motosport

- Olen aktiivne võistleja võistlen aegajalt olen tihti pealtvaatajana võistlustel käin aeg-ajalt pealtvaatajana võistlustel jälgin võistlustulemusi aktiivset ajakirjanduse ja interneti kaudu
 hoiain end üldiselt kursis tähtsamate sündmustega motosport jätab üldjuhul

külmaks ma ei taha midagi motosportist teada

Mis motosporti ala sulle huvi pakub?

Dropdown menu with options: motokross, ringrajasõit, kiirendus, mäkketõus, supermoto, kestvusmotokross, enduuro, trial, pitbike, ATV offroad, muu, mitte ükski.

Mitme vastuse valimiseks hõia klõpsates all Ctrl nuppu

Sinu andmed

Elukoht

- Tallinn Tartu Pärnu Kohtla-Järve Viljandi Rakvere Võru Valga Haapsalu Jõhvi Harjumaa Hiiumaa Ida-Virumaa Jõgevamaa Järvamaa
 Saaremaa Tartumaa Valgamaa Viljandimaa Võrumaa väljaspool Eestit Läänemaa Lääne-Virumaa Põlvamaa Pärnumaa Raplamaa

Kui elad väljaspool Eestit, siis mis riigis?

Text input field for country.

Vanus

- 15-19 20-29 30-39 40-49 50-59 üle 60

Haridus

- põhi kesk kesken kõrgem

Tegevusala liik:

- tööstus
- tehniline eriala
- IT
- teadus
- pedagoogika
- meedia, reklaam
- riigiametnik
- jõustruktuur (politsei, piirivalve, päästeamet, kaitseväge, toll)
- kaubandus, teenindus
- humanitaar

Mitme vastuse valimiseks hoida klõpsates all Ctrl nuppu

Töökoht:

- töötu
- õpilane
- üliõpilane
- tööline
- spetsialist
- ametnik
- juht
- ettevõtja
- ülalpeetav
- pensionär

Sissetulek kuus (bruto)

Alla 4350 4350-12500 12500-25000 üle 25000

Sugu

mees naine

Kui soovid osaleda Motomaania nänni loosimisel, sisesta oma e-maili aadress:

NB! seda aadressi ei kasutata ära mingiteks kaubanduslikeks kampaaniateks ega anta edasi kellelegi. Aadress eraldatakse vastusest ning sinu arvamus on jätkuvalt täiesti anonüümne.

Suur tänu vastamast!

Lisa 3

Artiklite temaatiline jaotumine

ajakirja nr	Artiklite teemad numbrite kaupa																Kokku
	uus tsikkel	vordlus-test	kasutatud tsikkel	varustus	soidunipid	hooldus	motoyrituse rep	spordivoistlus	inter-vjuu	ise-ehitatud	reisi-lugu	uudis	probleem-lugu	arvamus	ajalugu	ei yskki	
1	4	0	4	1	1	3	2	1	2	1	2	0	1	3	0	3	28
2	4	1	0	0	3	3	2	3	1	1	1	5	3	2	1	2	29
3	1	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0	5	0	2	0	3	15
4	2	0	1	2	1	1	10	3	2	1	1	14	1	2	2	1	43
5	0	2	0	0	0	0	3	7	2	1	0	9	0	1	1	1	27
6	3	1	0	0	11	1	1	1	2	0	1	10	1	2	1	2	37
7	2	4	1	1	8	2	2	4	0	1	1	11	1	2	2	0	40
8	2	0	1	0	2	2	2	5	1	0	1	14	0	1	1	1	31
9	3	1	1	0	1	1	8	7	0	1	1	7	1	1	1	1	34
10	1	2	0	0	4	4	6	4	0	0	0	16	1	1	0	1	36
11	1	2	0	0	6	5	5	1	0	1	0	22	0	1	1	1	41
12	0	1	0	2	5	5	1	3	0	1	1	11	1	6	1	0	33
13	1	0	0	5	4	4	2	2	0	1	2	6	0	2	1	3	29
14	3	2	0	1	0	0	4	3	0	0	2	7	0	3	0	1	27
15	5	0	1	2	1	1	1	4	0	0	1	9	0	4	2	0	30
16	1	1	0	2	3	3	3	6	1	0	2	9	0	1	0	1	30
17	3	1	0	0	0	0	3	8	0	0	1	6	0	1	1	1	25
18	2	0	0	3	5	5	4	4	0	1	1	10	0	7	0	1	39
19	0	1	0	0	0	0	2	6	0	1	2	12	0	2	0	0	26
20	0	1	0	0	0	0	4	1	0	0	2	8	1	3	1	2	23
Kokku	38	20	10	15	7	57	67	74	11	11	22	191	11	47	16	25	623
	6%	3%	2%	2%	1%	9%	11%	12%	2%	2%	4%	31%	2%	8%	3%	4%	

Lisa 4: Risttabelid

Lugeja vanuse ja teemade võrdlus

Teemad	Vanus						Kokku
	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	üle 60	
vordlustest	8	29	26	14	0	0	77
kasutatud tsiklid	7	40	30	7	0	1	85
varustus	3	38	36	13	1	0	91
soidunipid	7	50	42	16	1	0	116
hooldus	4	40	32	15	3	0	94
motoyrituste rep	5	14	11	3	0	0	33
spordirep	6	11	10	2	1	0	30
intervjuud	4	24	25	4	2	1	60
isetehtud	10	49	26	7	0	1	93
reisilood	3	32	28	6	1	0	70
uudised	6	7	13	5	0	0	31
probleemloomd	2	8	8	4	0	0	22
mitte ykski	0	1	1	1	0	0	3
Kokku	65	343	288	97	9	3	805

Kasutusala ja teemade võrdlus

teemad	kasutusala			Kokku
	sõiduk	hobi	sport	
vordlustest	19	50	6	75
kasutatud tsiklid	23	56	3	82
varustus	27	53	7	87
soidunipid	29	74	11	114
hooldus	21	65	6	92
motoyrituste rep	7	20	5	32
spordirep	3	17	7	27
intervjuud	16	39	4	59
isetehtud	22	65	1	88
reisilood	17	49	1	67
uudised	5	23	3	31
probleemlood	4	15	3	22
mitte ykski	0	3	0	3
Kokku	66	167	17	250

Sõidukohta ja teemade võrdlus

Teemad	sõidukoht						Kokku
	maantee	linn	kruus	mets	krossirada	ringrada	
vordlustest	56	48	25	20	10	3	75
kasutatud tsiklid	69	57	30	20	5	1	81
varustus	68	58	33	23	12	3	87
soidunipid	88	71	40	34	24	5	114
hooldus	70	54	32	26	15	1	92
motoyrituste rep	14	15	8	15	12	2	32
spordirep	10	8	11	16	16	3	27
intervjuud	45	39	19	17	12	2	58
isetehtud	69	51	31	32	13	2	87
reisilood	53	44	28	22	11	1	66
uudised	19	16	14	16	10	1	31
probleemlood	18	12	7	8	5	0	22
mitte ykski	1	0	2	2	1	0	3
Kokku	189	144	86	77	38	7	247

Läbisõidu ja teemade võrdlus

Teemad	labisõit				Kokku
	alla 1000	1000-5000	5000-10 000	üle 10 000	
vordlustest	6	22	27	18	73
kasutatud	3	33	31	14	81
varustus	6	27	34	17	84
soidunipid	8	35	50	19	112
hooldus	8	30	36	16	90
motoyritust	1	12	10	6	29
spordirep	1	14	6	3	24
intervjuud	1	21	23	9	54
isetehtud	7	32	35	12	86
reisilood	3	24	26	14	67
uudised	2	11	11	4	28
probleemlo	3	9	5	4	21
mitte ykski	1	1	1	0	3
Kokku	19	88	95	42	244

Sissetuleku ja teemade võrdlus					
Teemad	Sissetulek kuus (bruto)				Kokku
	Alla 4350	4350-12500	12500-25000	üle 25000	
vordlustest	9	21	30	12	72
kasutatud tsiklid	13	31	33	6	83
varustus	10	22	39	13	84
soidunipid	13	31	46	18	108
hooldus	12	28	35	14	89
motoyrituste rep	5	9	12	4	30
spordirep	6	6	11	3	26
intervjuud	7	14	28	9	58
isetehtud	20	33	29	9	91
reisilood	10	15	33	10	68
uudised	5	5	16	4	30
probleemlood	3	7	10	2	22
mitte ykski	1	0	1	0	2
Kokku	40	67	101	36	244

Hariduse ja teemade võrdlus

Teemad	Haridus				Kokku
	põhi	kesk	keskeri	kõrg	
vordlustest		25	19	30	76
kasutatud tsiklid	6	17	23	38	84
varustus	4	21	25	40	90
soidunipid	0	25	39	51	115
hooldus	6	20	36	31	93
motoyrituste rep	2	10	14	7	33
spordirep	4	10	10	5	29
intervjuud	5	13	18	24	60
isetehtud	10	24	32	26	92
reisilood	3	14	23	29	69
uudised	1	9	12	8	30
probleemlood	0	4	8	10	22
mitte ykski	0	0	2	1	3
Kokku	14	70	80	93	257

Elukoha ja teenade võrdlus

Teemad	Elukoht														Kokku							
	Tallinn	Tartu	Pärnu	Vijandi	Rakvere	Haapsalu	Valga	Harju- maa	Hiiu- maa	I-Viru	Jõgeva- maa	Järva- maa	Lääne- maa	L-Viru		Põlva- maa	Pärnu- maa	Rapla- maa	Saare- maa	Tartu- maa	Vaig- maa	Vijandi- maa
võrdlustest	36	14	3	0	1	0	4	1	1	1	1	1	1	3	2	2	1	2	2	1	0	76
kasutatud tsiklid	30	20	4	1	1	0	5	2	0	2	2	2	2	5	3	1	0	2	3	0	2	85
varustus	37	15	1	3	1	0	5	1	0	1	2	2	2	6	1	1	0	3	5	1	4	89
soidunipid	48	19	3	1	0	0	10	3	0	2	3	1	1	5	1	1	3	3	6	0	4	114
hooldus	35	13	2	1	1	0	7	4	0	2	3	2	2	5	1	1	2	4	4	1	3	92
motoryrituste rep	15	4	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	1	1	1	0	1	3	1	1	32
spordirep	9	5	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	3	1	3	28
intervjuud	18	8	1	0	0	1	6	0	0	2	1	3	3	5	1	0	1	3	4	1	3	58
isetehtud	32	14	2	2	0	1	9	3	0	2	0	1	1	5	4	1	3	5	3	2	3	93
reisilood	30	12	3	2	0	1	4	1	1	1	0	2	2	2	0	1	1	3	3	1	1	70
uudised	14	1	0	0	0	0	2	1	1	1	1	1	1	2	0	1	1	0	2	0	2	30
probleemlood	11	3	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	1	1	1	1	0	0	2	0	0	22
mitte ükski	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	3
Kokku	101	42	6	3	2	1	24	6	1	6	5	4	4	9	6	8	3	8	9	2	9	257

Tsiklitüübi ja teemade võrdlus

Rohkem	tsikkel													Kokku
	krossikas	hardenduro	matkaenduro	cruiser	matkakas	naked	klassikaline	bike	mopseed	roller	ATV	quad	muu	
vordlustest	9	5	19	6	6	7	20	15	2	2	4	1	8	75
kasutatud tsiklid	3	7	17	7	6	8	24	19	0	0	4	0	6	82
varustus	9	9	16	9	8	12	17	24	1	1	5	2	6	87
soidunipid	20	12	24	14	11	19	21	24	6	6	6	2	7	115
hooldus	13	10	16	14	9	10	18	18	6	6	4	1	5	93
motovyrituste rep	8	5	2	5	1	3	5	9	2	2	3	2	3	33
spordirep	10	9	3	3	1	1	3	9	1	1	2	2	3	29
intervjuud	8	7	8	11	6	7	12	16	1	1	3	1	3	59
isetehtud	11	13	11	15	8	8	19	20	8	8	2	1	9	88
reisilood	5	7	16	11	9	8	7	15	4	4	2	2	1	67
uudised	5	7	6	0	1	1	6	6	3	3	3	0	3	31
probleemloom	1	3	4	3	0	0	7	5	0	0	1	0	1	22
mitte ükski	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Kokku	34	28	50	32	21	28	53	53	14	14	12	3	18	251